Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрикин 21-һээ гарана | № 55 (17478) | 1987 оной мартын 6, пятница | Сэн 3 мүн.

Агууехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэ жэлдэ ажалай бүтээсэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар малшадай түрүү коллективүүдэй гаргаһан үүсхэлые Зэдын районой Оёорой совхозой хонишод халуунаар дэмжэнэ. Совхозой эхэ хонидой отаранууд дээрэ 17 бригада хүдэлнэ. Тэдэнэр бултадаа мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн социалис уялга абанхай. Тиигэжэ совхозой хонидой тоо толгой 10 мянгаар нэмэхэ болоно.

Үнгэрһэн жэлдэ ажахын хонишодой 7 бригада зуутанай тоодо орсо һэн. Энэ жэлдэ бухы 17 бригада иимэ амжалта туйлахаар зоригжонхой.

Мүн түл абалгын харюусалгатай хаһын ерээд байхада, бухы отаранууд дээрэ хонишод болон сакманщигууд түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлнэ. Хони, хурьгадые эдеэлүүлхэ, адуулха хүдэлмэри зоотехническэ ба ветеринарна бухы. дүримүүдэй ёһоор эмхидхэгдэнэ. Тиимэһээ хони, хурьгад гээлтэ хоролтодо орөногүй.

Үнгэрһэн жэлдэ 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, совхозой чемпион болоһон Владимир Бимбаевич Цыбиковэй бригадада хурьга абалгын хүдэлмэри урагшатай һайнаар ябуулаглажа байна. Тиихэдэ зуутан-хонишон Данзан Раднаевич Банзаракцаевай бригадынхид мүнөө хурьга абаха түсэбөө хахадлаад ябана. Ажахын хонишод Иван Егорович Терехов, Николай Никифорович Борисов гэгшэдэй даадаг отарануудай олон хонид хурьганхай.

— Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой дирекци, партийна организаци

ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА

хожой чемпион болоһон Владимир Бимбаевич Цыбиковэй бригадада хурьга абалгын хүдэлмэри урагшатай һайнаар ябуулаглажа байна. Тиихэдэ зуутан-хонишон Данзан Раднаевич Банзаракцаевай бригадынхид мүнөө хурьга абаха түсэбөө хахадлаад ябана. Ажахын хонишод Иван Егорович Терехов, Николай Никифорович Борисов гэгшэдэй даадаг отарануудай олон хонид хурьганхай.

— Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой дирекци, партийна организаци ажахынгаа бухы хонишодой абаһан социалис уялгаяа амжелтатай бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэмцэлдэнэ. Тиимэһээ хони, хурьгад гээлтэ хоролтодо орөногүй.

Үнгэрһэн жэлдэ 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, совхозой чемпион болоһон Владимир Бимбаевич Цыбиковэй бригадада хурьга абалгын хүдэлмэри урагшатай һайнаар ябуулаглажа байна. Тиихэдэ зуутан-хонишон Данзан Раднаевич Банзаракцаевай бригадынхид мүнөө хурьга абаха түсэбөө хахадлаад ябана. Ажахын хонишод Иван Егорович Терехов, Николай Никифорович Борисов гэгшэдэй даадаг отарануудай олон хонид хурьганхай.

— Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой дирекци, партийна организаци ажахынгаа бухы хонишодой абаһан социалис уялгаяа амжелтатай бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэмцэлдэнэ. Тиимэһээ хони, хурьгад гээлтэ хоролтодо орөногүй.

Ажахынгаа үйлэдбэрние гэгдэлһээ гаргаха талаар Харацайн совхозойхид мал ажалаа холын хараатай замаар хүргөөхэ хэмжээнүүдые абажа байнхай. Энэ һалбарида байгша онһоо эхилжэ, гэр бүлын болон хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлжэ, чековэ гуримаар тоосодог болоходоо, мал ажалай продукци элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилдэг болохоор түс ажахынхид хараална. Шэнэ жэлэй эхиндэ Нарһатын-Адагта залуу- эбэртэ бодо мал түлжүүлхэ, ерэхэ намарһаа тэндэ үхэрнүүдые шахан таргалуулха комплекс ашаглалгада тушаагдаһан бухы. Үшөө нэгэ нимэ байра Харацай тосхондо түхеэрэгдэхэ.

7—8 жэлэй урда тээ шулуу, цементээр баригдаад орхигдошоһон энэ далые мүнөө саган комплексын эрилтэдэ таарамаар баяра болгохо гэһэн тиимэ бэлэн хэрэг өөшэ баншоо. Ажахын прораб Бальжин Гармаевай даадаг дархан шуулай бригада халуун нажарһаа энэ хүдэлмэри ябуулжа эхилээ һэн. Эндэ дүй дүршэлөөр баян барилгашад Николай Цыденов, Цырен-Даша Дамдинов гэгшэд богони болзорто орхигдошоһон энэ байрые һэльбэн бодхоогоо. Валерий Сосоровой бригадын мэргэжэлтэд эндэ наг шэбхэ гаргаха, мүн мал ундалуулха түхеэрэлгэнүүдые тодхоһон байна. Мүнөө эндэ 400 толгой буруу, хашарагууд оруулагданхай. Комплексдо асарагдаһан малай толгой бүриин шэгнүүрынь дунда зэргээр 138 килограмм болоно.

Нарһатын-Адагай комплексдо 5 малшан ажаллана. Борис Лубсанов комсомол-залуушуулай звено толгойлно. Чингис Цыбенов, Федор Цыденов, Вера Цыбенова гэгшэд малшанай хүнгэн бэшэ мэргэжэлые шэлэжэ, ажалайнгаа намтарые эхилээ. Эдэнэртэй хамта дүй дуршэлөөр баян Дулмажап Ринчиновна Очирова хүдэлнэ. Тэрэ залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэ юм.

— Хамтын подрядай гуримаар ажаллажа эхилһэн энэ коллективэй гэшүүд май болотор малайнгаа шэгнүүрые тус тустань 180—200 килограммда хүргэхэ уялгатай. Зундаа тэдэнэр харууһалдаг 400 толгой буруу, хашарагуудаа гурбан түүртэ болгожо хубаарилаад, холын бэлшээридэ гаргаха байна. Тиигэжэ намарай үдэрнүүдтэ толгой бүриниь шэгнүүрые хоногто нэгэ килограммаар нэмээхэ юм,— гэжэ совхозой директор Б. Б. Гомжапов мэдүүлэг һэн.

Тэдэнэй зорилгодоо хүрэхэ байһаниинь лабтай.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

Зураг дээрэ: комплексын гэшүүд—залуу малые түлжүүлдэг цехэй малшад (зүүн гарһаа) Ч. Цыбенов, Ф. Цыденов, В. Цыбенова, Д. Очирова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.
Захааминай район.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭ

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ, модо болбосоруулгын, шэрэм шудхалгын цехүүдэй хүдэлмэришэд СССР-эй профсоюзуудай XVIII съездэй хүндэлэлдэ байгша оной хоёр һарын түсэбые сүм дүүргэхэ гэһэн уялга абажа, болзорһоонь холо үрид бэелүүлһэн байха юм. Модо болбосоруулгын цехэй коллектив нормативно-сэбэр, товарна продукци гаргаха даабариндаа үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбөө гадуур хэдэн мянган тухэригэй продукци гаргажа шадаа.

УЛУУЛНЭ

Мастер А. А. Уржумовагай хүтэлбэрилдэг модо хэмжүүрлэн тайрадаг участогай, В. В. Горивщенкын ударидадаг модо отолгошодой участогай коллективүүд бүтээсэ сэхэтэйгээр хүдэлнэ. Үнгэрэгшэ һарын дүнгүүдээр цехэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тэдэнэр түрүүлжэ гараа.

Заводой автотранспортна цехэй жолоошодой бригада тэдэнэрэй бэлэдхэһэн модо саг соонь зөөжэ гаргана.

Т. СОБИНКОВА.

БАЯН ОЛЗОТОЙ

Кабанскын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа олзоборилгын колхозой коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарине амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа һэн. Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн уряа доро социалис мүрысөө үргэнөөр долгэрүүлэн тэдэнэр ажаллана.

Үнинэй загаһашан Алексей Алтаевич Федоровой хүтэлбэрилдэг бригада байгша оной даабарине ноябриин 7 болотор сүм бэелүүлэх гэһэн уялгаяа урагшатай дүүргэнэ. Олон жэлэй туршада энэ ажаллажа байһан энэ коллектив загаһа элбэгтэй газар оложо, баян олзотой бусаһа. Январь һарын эсэс багаар тэдэнэр гүбшуурааа нэгэ дахин хаяхалаа, 370 центнер загаһа барижа, тушаһан байха юм.

Байгша оной түрүүшын кварталай даабарине болзорһоонь үрид дүүргэһэн тухайгаа А. А. Федоровой бригадын коллектив февралиин 15-да урматайгаар мэдүүлээ. Тэдэнэр түсэбөө 185,1 процент дүүргээ гэхэ гү, али 685 центнер һайн шанартай загаһа гүрэндэ тушаагаа бшуу.

Туйлаһан амжалтаараа зоригжоһон энэ түрүү бригадын гэшүүд нэгэдэхи кварталай түгэсэтэр үшөө нэгэ кварталай даабарине сүм дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба.

А. БУСУРМАНОВ.

БРОШЮРА ХЭБЛЭГДЭБЭ

«М. С. Горбачев. Шэнэдхэн хубилгалга—арадай амин шухала хэрэг. 1987 оной февралиин 25-да СССР-эй профессиональна союзуудай XVIII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ» гэһэн брошюра хэблэгдээ.

Политическэ литературын хэблэл тэрэниие бэлдэжэ, «Красный пролетарий» типографида барлан гаргаба.

СОВЕТ ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

Түбэй газетэнүүд болон журналнуудай, ТАСС-ай, АПН-эй, СССР-эй Гостелерадиогой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн-семинар мартын 3—4-дэ КПСС-эй ЦК-да боложо, совет олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ социалис оронуудай ажабайдалые, ажал хэрэгүүдые али бухы талаһаань үргэнөөр харуулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. А. Медведев «Социалис оронуудтай СССР-эй тогтоодог харилсаа холбоое хүгжөөлгын гол шухала асуудалнууд, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй зорилгонууд тухай» элидхэл хэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын таһагые даагша Ю. А. Скляров, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор В. М. Каменцев, А. К. Антонов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. П. Логинов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо В. Ф. Морозов зүблөөндэ хабаадагшадай урда мүн лэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй XXVII съездын, ЦК-гай январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһоор, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой байгша оной февраль һарада олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй урда хэлэһэн үгын үндэһөөр мүнөө аха дүү оронуудта шиидхэгдэжэ байһан гол шухала зорилгонуудтай, түрүү дүй дуршэлтэй совет олониитые гүнэзыгөөр танилсуулха, шэнэдхэн хубилгалгын, социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын, совет обществын ажабайдалые демократизациллын үйлэ хэрэгүүд тухай социалис оронуудай хүн зондо үргэнөөр мэдээсэхэ шухала.

Социалис оронуудта хүдэлдэг совет корреспондентнүүд, гүрэнэй ба ниитын зарим эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд зүблөөн-семинарта хабаадабэ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

Исландиин Премьер-Министр С. Херманссон һамгантаяа мартын 3-да Москвааһаа мордобо. Совет правительствын урялаараа тэрэ хани ёһоной албанай хэрэгээр манай орондо ерээ һэн.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков һамгантаяа, мүн бусад түсхай тушаалтад тэрэниие аэродром дээрэ удэшэбэ.

Мордохынгоо урда тээ С. Херманссон совет болон гадаадын корреспондентнүүдтэ зорюулжа пресс-конференци үнгэрэхэдөө, Москвада болоһон хоорэлдөөнүүдэй, уулзалгануудай дүнгүүдээр сэдьхэлээ гүйсэд ханожа байһанаа мэдүүлээ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Бухэсоюзна Хүндэлэлэй самбарай шэнэ экспозици СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ дээрэ нээгдэбэ. Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдээр Бухэсоюзна социалис мүрысөөндэ илаһан 703 коллектив тэрээндэ бэшэгдэнхэй.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые хэрэглэһэнэй ашаар хүдэлмэридөө ехэ, тогтууритай үрэ дүнгүүдые туйлаһан Белоруссиин түмэр замай ажалшад энэ үндэр дээдэ нэрэ хүндэдэ хүртэһэн ажалша коллективүүдэй тоодо ороно. Москвагай «С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ станок бүтээлгын завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Вильнюсэй үрэмүүдые бүтээдэг заводой, мүн бусад олон предприятинуудай коллективүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, ехэ амжалтануудые туйлаһан байна.

(ТАСС).

ПЛАКАДУУДАЙ КОНКУРС

Элүүр энхэ байдалай түлөө тэмцэлэй Бухэсоюзна һайн дуранай бүлгэмэй Центральна Совет, ВЛКСМ-эй ЦК, СССР-эй Уран зураашадай холбоон бусад эмхинүүдтэй хамта «Элүүр энхэ байдал— ажабайдалай социалис түхэл шэнжын гол ёһон» гэһэн уряа доро плакадай бухэсоюзна конкурс сонохобо.

Конкурс 1987 оной мартын 1-һээ августын 1 болотор үнгэрэгдэхэ. Архидалга болон алкоголизмые усадхан зайсуулха зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгоһон плакадай искусствын гүнэзгы удхатай зохёолнуудые бүтээхэ гэсэн тэрэнэй гол зорилго болоно.

60х90 гү, али 70х100 сантиметрэй хэмжээнтэй зохёол бүтээлнүүд конкурсдо табигдаха юм. Илагшадта олгодохо шагналнууд тогтоогдоо. Эдэнэй эрхимүүдынь олон хэһэгээр барлагдаха байна. (ТАСС).

Шалгалта

юу харуулааб?

ДЭЭРЭҺЭЭ ДОХЁО ХҮЛЕЭЛТЭЙ ГҮ?

Үбэлнай саһа багатай байһан аад, газарай хүрьһэн намарһаа хуурай, урдынхиһаа шиигнойтоор тон бага байха юм. Сагай уларилай энэ хубилалтые урид ойлгоһон зарим ажахынуудай мелиораторнууд, механизаторнууд үбэлэй һараануудта яһала бэлэдхэл хээ. Намартаа газарай хүрьһэнэй хүрэхэнөө урид уһа залаха гол каналнууд, һубаг, ханаабуудые сэбэрлэһэн, хаалта, боолтонуудые заһабарилжа бэлдэһэн звенонууд районой ажахы бүхэндэ бии. Мүнөө Дээдэ-Тайлсын, Хүлэй, Удын совхозуудта Үдэ голой уһа залажа, газар уһалха хуушанайнгаа түхеэрэлгэнүүдые урдынхидал адлаар хэрэглэхын аргагүй болонхэй.

— Намартаа луговодууднай даалгагдаһан сабшалан дээрээ яһалал ажал хээ. Уһанай үертэ 180 гектарай Доодо-Нугын сабшалангай Үдэ голой эрье шадархи даамба угаагдажа эбдэрээ һэн. Теэд бидэ ажахы доторойнгоо арга боломожоор заһабарилха түсэб табинхайбги. Саратовска уһалуурийн һубаг, ханаабуудай эхинэйнь түхеэрэлгэнүүд заһабарилагдахаар. Мүнөө апрель һарын хахадлатар түгэсэхэ хэбэртэй. Эндэ гол һубагынь сэбэрлэгдэнхэй,—гэжэ Хүлэй совхозой ахамад мелиоратор Михаил Скворцов хэлээ һэн.

Тус ажахыда 1290 гектар уһалагдадаг сабшалан, 780 гектар бэлшээри, 158 гектар хахалагдадаг газар бии. Урдандаа хадын горхоной уһаар ундалуулагдадаг байһан хахалагдадаг 65 гектар поливно мүнөө уһалагдахаяа болинхой.

Ажахыда бүлүүр 4 станци бии. Ахамад мелиоратор М. Скворцовой мэдүүлһэнэй ёһоор, һаядаа бүлүүр 2 станцияа Үдэ голой эрьедэ тодхожо, гурбадахи отделениин сабшалан уһалхань. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада «ДДН-70» түхэлэй машинануудынь хүдэлгэдөөгүй...

Байгша оной ургасада хэрэглэхээр 200 мянган кубометр тошо халяаха түсэбтэй юм. Мүнөө 150 мянган кубометр мүльһэ хүргэжэ үрдинхэй. Энэ хүдэлмэри луговод В. Хайдуков эрхилнэ. Ажахыда тэжээлэй үргамалнуудые ургуулха бригадууд эмхидхэгдэнхэй, ажалаа хамтын подрядай гуримаар эрхилхэ юм гэжэ ахамад мелиоратор хэлээ һэн.

Тобшолбол, энэ ажахыда баян ургаса ургуулхаар тэмсэлдэ орохын түлэ бухы машина, техникээ бэлдэнхэй байна.

Дээдэ-Тайлсын совхоздо үерһөө урид инженернэ түхеэрэлгэтэй уһалуурийн хэдэн һубаг, ханаабууд бии байһан юм. Теэд мүнөө эдэ системэнүүдэй олонхинь эбдэрэнхэй. Ахамад мелиоратор П. О. Никитинэй мэдүүлһэнэй ёһоор, диилэнхи һубаг, ханаабуудынь заһабарилхын аргагүй дээрэһээ хэрэглэмжэһээ гаргагдахаар болоо. Жэшээлбэл, Шанинай уһалуурийн системэдэ 506 гектар газар уһалагдадаг байгаа. Энэ системэдэ даамбань, гол һубагынь, мүн уһа хааха, залаха эхинэйнь гидро-түхеэрэлгэ үерэй уһанда угаагдажа эбдэршөө. Шанеагай 300 гектарай олон жэлэй һайжаруулагдаһан бэлшээридэ 8 километр утатай даамбань, 3—4 километрэй һубаг уһанда угаагдажа һандаранхай. Хэдэн мянган түхэригэй энэ системые заһабарилжа һэргээхын аргагүй, мүнгэ зөөришье үгы гэжэ ахамад мелиоратор хэлээ һэн. Тэрэшэлэн Шарайматовай 352 гектарай инженернэ түхэлэй системэ эбдэрэнхэй. Тобшолбол, уһанай үер эндэ ехэхэн хохидол ушаруулһан байба.

Совхоздо бүлүүр 5 станци, «Фрегат» түхэлэй нэгэ машина бии. Бүлүүр станцинуудынь олон жэлэй бэлшээри, сабшалан уһалхаар түгэс бэлэн болгогдонхой. Газар уһалха, урэжэлыень һайжаруулха звенонууд байгуулагданхай. Бухыдөө 5 хүнһөө бүридэһэн звеногой гэшүүд һаядаа поли дээрээ үтэгжүүлгэ гаргажа, уһалхаар хараална. Подрядай гуримаар ажалладаг энэ коллектив хартаабхын баян ургаса ургуулхаар найдуулна. Луговодуудайнь табан звеногой нэгэниинь ажахын тоосоондо оронхой.

Хүрбын, Хасууртайн, Анаагай, Удын, Хориин совхозуудмүн лэ иимэрхүү байдалтай. Хүрбын совхоздо уһалагдадаг 2501 гектар газар бии. Тэрэ тоодо 101 гектар уһалагдадаг политой. Һүүлэй дүнгөөр 300 мянган кубометр тошо мүльһэн хүргэгдөө. Совхозой мелиоратор Н. Вахрушев энэ хүдэлмэри һая болотор хэдэг байһанаа луговодуудай бригадын бригадир В. Цырендоржиевта даалгаа. Хүргэжэ нөөсэлһэн тошо мүльһэниинь газараа гурба дахин уһалхадань ядамаггүй хүрэхэ юм. Ажахыда бүлүүр 12 станци, үрэмдэмэл гурбан худаг бии. Мүнөө бухы станцинуудайнь 8-ниинь бэлэн болгогдонхой.

Совхозой луговодуудай 8 звено ажалаа подрядай гуримаар эмхидхэнхэй. 25 хүнһөө бүридэһэн энэ коллектив бүхыдөө 15 трактортай.

Хасууртайн совхоздо байдалынь хүршынхиһөө тулюурхан. Бүлүүр зургаан станцинь үглөөшье хүдэлгэгдэхөөр бэлэншье һаа, огородой плантациууда уһалха «Сигма» түхеэрэлгэнь бэлэн бэшэ, запас олон часть дуталдана. Илангаяа капрон шланг-хоолойнь хуушаржа һалашанхай. «Георгиевский» совхоздо 64 гектарай корнеплодой тарилга уһалхаар тодхогдоһон «Сигма» түхеэрэлгэнь эзэгүй хаягдаһандаа дура зоргоороо задалагдажа, шухала детальнуудынь хулгайда абтанхай, заһабарилжа хүдэлгэхын аргагүй болгогдонхой.

Хориин районой бухы ажахынуудта бухыдөө 48 бүлүүр станци бии. Шалгалтын үедэ бухы шахуу станцинуудынь заһабарилагдажа бэлэн болгогдонхой байгаа. Ажахы бүхэнэй мелиораторнууд, механизаторнууд баян ургаса ургуулхаар тэмсэлдэ оролсохоор бэлэн. Гэбэшье эндэ газараа уһалхаһаа гадна үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Теэд минеральна үтэгжүүлгэ ажахы бүхэндэ дуталдана. Илангаяа сабшалан, бэлшээридэ хүсэд хүрэхөөр үгтэнэгүй. Ажахынуудай мэргэжэлтэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, һүүлэй жэлнүүдэ ороһото ургамалнуудые эршэмтэй технологёор тарижа захалхаһаа хойшо диилэнхи минеральна үтэгжүүлгэнь эндэ гаргашалагдажа, сабшалан, бэлшээридэ, илангаяа тэжээлэй ургамалнуудай тарилгада иимэ үтэгжүүлгэ тон багаар хүртэдэг болоо. Зүгөөр ажахынуудай РАПО-гой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд жэл бүхэндэ шахуу дабтагдадаг дутагдалаа усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдые саг соогоо абадаггүй байгаа. Энэн тухай республикын Госагропромдо эртүүр дуулгаад, захил хэдэг байгаа һаань, болохотой шиидхэбэри абтаха һэн. Теэд урид иимэ юумэ хэнгүй, лээрээ ортошоод байхада ямар туһа болохоб даа.

Саашань хэлэхэдэ, ажахы бүхэндэ, РАПО-дошье газар уһалха, үтэгжүүлхэ талаар ябуулагдаха хүдэлмэриин түсэб, график урид зохёогдоогүй байгаа.

Эндэхи зарим ажахынуудта машина, техникээ гамгүй, эзэгүйгөөр хаяжахидаг ушар дайралдана. Жэшээлбэл, «Георгиевский» совхозой «Сигма» түхеэрэлгэ хайша хэрэгээр хаягдаһандаа хулгайда абташоо. Үнэ сэнтэй энэ түхеэрэлгые хүдэлгэхын аргагүй болоод байхада хэн эзэмтэйб. Мүн Хасууртайн совхоздо иимэ машинынь капрон хоолой жэлнээ улэнгүй хэрэглэмжэһээ гаргагдаа. Магад, ажахын луговодуудүбэлэй хүйтэндэ муудадаг детальнуудыень һайнаар хадагалаагүй гү гэжэ һэжэглэмээр.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ургаса ургуулагшадай звенонуудта подрядай гурим нэбтэрүүлһэнэй ашаар ажалынь һайнаар эмхидхэгдэдэг болоо. Тобшолон хэлэбэл, Хориин районой луговодууд, механизаторнууд урдынгаа бэрхэшээлнүүдһээ тобшолол хэжэ, тогтууритай баян ургаса ургуулхаар тэмсэлээ улам шангадхаха байһандань найдахаар һэн.

Ю. НОХОЕВ,
Буряадай АССР-эй Мелиорацийн болон уһанай ажахын министерствын гидропартийн начальник,
республикын арадай хинапалтын комитедэй штатнабэшэ инспектор,
Ю. БАЗАРЖАПОВ,
Г БАДМАЕВ,
Вл. ЖИГЖИТОВ,
Хориин районой «Шэнэ Үдэ», республикын «Буряад үнэн» газетэнүүдэй тусхай корреспондентнүүд.

БУГЭДӨӨРӨӨ ЗҮБШЭҺЭН БҮТЭЭСЭТЭЙ

Үйлдвэр үедэ манай ороной олон түлэн ажалшад Гүрэнэй программ [нэгэдэл] тухай СССР-эй Хуулиин проектые тон дэмжэлтайгаар, нарин нягтаар зүбшэн хэлсэжэ байна. Тус проектые КПСС-эй ЦК-гай январиин [1987 он] Пленум дуулга үзөөд, гол түлэб һайшааһанай удаа, арад зоной үрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табяа бэлэй. Ушар иимэһээ энэмнай политическэ, экономическэ, мүн тэрэшэлэн гурим журамай, ба гүтэлбэрилгын айхабтар охэ удха шанартай документ боло гэжэ. Үнэн дээрээ иимэ Хуулиие манай ажалшад үнинэй дэмжэг байгаа юм.

Үүб гэхэдэ, социалис байгуулалтын үедэ манай орон доо ниитын үйлэдбэридэ ажалшадые хабаадуулха эльдэб янгоо онол арганууд батажана гээшэ. Иматтал ниитын үйлэдбэридэ дээрэ хэдэн миллион хүнүүд хүдэлжэ, манай национальна эдэ арьбадхагдадаг, иматтал тэндэ совет ажалшадай тесвэлиг, зохёохы арга боломжонууд һалбаран дэлбэржэ, ба үрэ харуулдаг байна бшуу. Теэд энэ үйлэдбэри яажа дэлгэгдэнэб, яажа хүтэлбэрилэгдэнэб, яажа ажалшад даалгаһайнан хэрэгтэй хананаб, тэдэнэй ажал яажа үрмашуулагдаб—эдэ бүгэдэнһөө ороной социально-экономическа хүгжэлтэй эрэшэ, хүн зоной материальна болон соёлой хэм хэмжээ дулдыдаха байна ха юм. Тиимэһээ энэ шухала документ партийн экономическа стратегие нэбтэрүүлһэн Хуулиин проектые, гүрэнэй предприяти болон нэгэдэлэй ажахын ажалшадай хуулиин ёһоной үндэһэ һуури байгуулна, үйлэдбэриин ажалшадай хэрэгсэлнүүдэй талаар ниитын зоорние бэхижүүлгэдэ ба зорюулагдана гээшэ.

Гүрэнэй предприятинуудтэ манай республикын үйлэдбэриин хүсэлэй нимэрэд үргаһан байна гэжэ бидэ бүлтадаа һайн мэдэнэ. Мүнөө үедэ республика доторнай промышленна 198 предприяти хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэй тоодо союзна мэдэлэй ба республиканска [РСФСР] мэдэлэй—127, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй мэдэлэй 30 предприяти ородог гэ. Энэ зүйлэ гадна элдэб мэдэлэй бүлгэй 165 бэсэ даанжинүүд арадай ажахын бухы һалбаринуудта барилга-хабсаргалгын ба заһабарилгын ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэжэ гэнэй. Агропромышленна комплексын бүридэлдэ 125 совхозынуд хоорондын гүрэнэй 2 предприяти ородог байна. Энэ зүйлэ гадна транспортын, хэлхээ холбооной, хүн зонай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, худалдаа наймаагаа болон бусад һалбаринуудта хэдэн зуугаад гүрэнэй предприятинуудтай ашаг үрэтэйгөөр хүдэлдэг гэжэ мэдэнэбди. Тиигэжэ болоходоо мүнөө зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа Хуулиин проектэ гадна хэдэн зуугаад мянган хүнэй ажал ябуулгада, ажалшадай сэхэ хабаатай болоно бшуу.

Тиигэбшье гүрэнэй предприятинуудтэ хүдэлмэришэдэйнгоо ажалшадые, гаргадаг продукциингаа эзэрэгшье адлинуудтэй бэлэн юм. Жэшээнь, республикымнай эгээл томо предприятинуудтэй нэгэн болохо локомотив-вагон заһабарилгын заводто 8400-гаа хүнэй, нарин сэмбын комбинадта 2800-гаад хүнэй хүдэлдэг ба, зарим предприятинуудта 100—200-гаад хүнүүд ажалладаг байна бшуу. Харин шэнэ Хуулиин проектын ёһоор, гүрэнэй предприяти бүхэн ехэ, багаараа илгаагүй, нэгэн адли хуулиин ёһоной үндэһэ һууритай, адли тэгшэ эрхэ байдалтай, тон ба харюусалгатай байха болоно гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай январиин [1987 он] Пленумэй шиидхэбэриин дагуй дотор ороной ажабайдалые улам саашадань демократизаллаа, арад зоной оюһэдыгоо хүтэлбэрилхэ ябадалые үргэнөөр хүргөөхэ, тиихэдээ энэ хэрэгые ажалша коллектив бүхэнэй зэмлэхэ гээд тон зүб заагдаһан байна. Олониитын эмхинүүдэй үйлэдбэри дээрэ хүтэлбэрилхы тушаалтадые һунгаха, ажалшадай коллективүүдэй ниитын суглаан гү, али конференцийн эрхэ гэжэ зэмлэгэ, үүргэ ба харюусалгые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ хүн бүрэй бэлэг шадабарие, эдэбхи үүсхэлые бүримүһэн бадаргаа зорилготой юм. Энээнгүйгөөр шэнэдхэн хубилгалга, хурдалга туйлагдахагүй гэжэ мүнөө ойлгохоор болоо гээшэ.

Ажаһаншье республикада энэ талаар һайшаамаар, дэмжэмээр зүйлнүүд бии байна. Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай, «Приборбор», локомотив-вагон заһабарилгын заводуудай, «Новосибирскстрансстрой» трестын барилга-хабсаргалгын поразделуудай, «Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи, 4-дэхи СМУ-уудай, Оёорой, Түнхэнэй, Бэшүүрэй совхозуудай дирекци, ба профсоюзай комитедүүд бухы ажал ябуулгынгаа ба ажал ябуулгануудые коллективэйнгээ, ажалшадайнгаа дунда үргэнөөр зүбшэһэнэй, хоорэлдэһэнэй һүүлээр лэ үшоо даа, ба заражна үзөөд, хараалжа, бодото дээрэнь бэелүүлхые оролцоо ба заражна гэжэ ойлгоно. Тиигэжэ ажалшадай, һүнгаха ябадал манайдашье эхи таб-жа байнхай. Ба зүбшэн, БАМ-ай 607-дохи СМП-гэй начальниг ые, республикада болон Иваагын типографинуудай директорнуудые хүдэлмэришэд оонэдоо һунгаһан байха юм. Тиихэдээ энэ тушаалтадаа хүнэй кандидатура дурадхагдаа һэн. Үгышье һаа, СССР-эй Гусиноозерскын горкомой секретарийн тушаалда гурбан хүнэй кандидатура дурадхагдажа, горкомой пленум дээрэ үнэн сэхэ хоорэлдөөн болоһон байха. Тиигэжэ ба бусы талаһаахь зүбшэн хэлсэнэнэй, һанамжа дурадхалнуудые оруулһанай эсэстэ, урдань горкомой таһагые даагша байсан, залуу инженер А. В. Масловский партийн горкомой хоёрдохи секретарэар һунгагдаһан байна бшуу. Энэмнай шэнэ саг, шэнэ эрилтын шэнжэ болоно гэжэ ойлгонобди.

Гүрэнэй предприяти [нэгэдэл] тухай СССР-эй Хуулиин проектэ дотор үйлэдбэри дээрэ демократи үргэдхэхэһоо гадна предприятиин үйлэдбэриин болон социальна ажал ябуулгада ба ажалшадай хандуулагдана. Коллективэй хүдэлмэриин түсэб табяа, даабаринуудые дүүргэлтэ хинаха, эрхим шанартай продукци гаргаха, хэрэглэгшэдтэ хэлсээнэй ёһоор, саг болзор соонь хүргэхэ асуудалнууд байра дээрээл шиидхэгдэхэ болоно. Үнэрһэн үргэдэг тоо болон дүнгүүд эрид хороогдохо байна. Ажалша коллектив социальна хүгжэлтынгөө асуудал ооһэдоо шиидхэхэ, тэрэниие үргэдхэхын тула ооһэдынгоо ажалаар мүнгэ зөөри олохо гээд энэ Хуулиин дотор заагдана. Тобшолон хэлэбэл, предприятиин эрхэнүүд болон харюусалга эли тодоор бэлэгдэнхэй.

Тиигэшье һаань, мүнөө хаа хаанагүй ябуулагдажа байгаа зүбшэн хэлсэлгэ нилээд ехэ заһабари, нэмэлтэ болон тодорхойлогонуудые оруулна гээшэ. Эдэ бүгэдые хараадаа абаха ёһоной бшуу. Мүн хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй энэ проектые гүйсэд шүдэлхын, гүнэзыгөөр шэнжэлжэ үзэхын тула профсоюзай комитедүүд, юрисконсультнууд хоорэлдоо хэхэ, ба политосогуй юумыень тайлбарилжа үгэхэ, түсхай консультациуд ажуулхэ уялгатай.

Энэ зүбшэн хэлсэлгэдэ хэблэл, радио болон телевидени голоной үүргэ дүүргэхэ аргатай. Тиигэбшье районно болон олон гүйсэтэй газетэнүүдэй хүудаһанануудта ниимэ материалнууд үсөөн гаргана гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Ушар иимэһээ олондо мэдээсэл тараадаг ба пропагандын хэрэгсэлнүүд эн

КПСС-ай XXVII съездын шидхэбэринүүдые бүтүүхэдэй түлөө

АМЖАЛТЫН АРГА НҮХЭСЭЛНҮҮД

Манай совхозой ажалшад бүхы совет арадтайгаа хамта КПСС-эй XXVII съездын ба КПСС-эй ЦК-гай түүхэтэ Пленумүүдэй шидхэбэринүүдые нэгэн дуугаар һайшаажа, тэдэнние ажабайдалдаа, ажал хэрэгүүдтээ бэелүүлхын тула али бүхы аргаараа оролдожо байнхай. Хэнэйшье мэдэхээр КПСС-эй ЦК-гай апрелийн (1985 он) Пленум дээрэ ороноймнай социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха хараа түсэб табигдаһан байна. Иигэжэ партийн энэ хараа шугам КПСС-эй XXVII съезд дээрэ бүри эли тодоор, тон наринаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, энэ талаар манай түрэн дотор ябуулагдаха хараа түсэбүүд зохёёгдоһон юм. Гадна КПСС-эй ЦК-гай январийн (1987 он) Пленум дээрэ шэнэдхэн хубилгалгын ба кадрова политикын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, ороноймнай бүхы хүн зоной анхарал ехээр татаа бэлэй. Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, парти һүүлэй үедэ тон шухала болоһон асуудалнуудые үргэн дэлисэтэйгээр, зориг түгэлдэрөөр, мүнөө үе сагай эрилтын ёһоор шиидхэжэ байна хаюм.

КПСС-эй XXVII съездын үнгэрһөөр нэгэ жэл болобо. Энэ хугасаа соо орон дотор-най ехэ хубилалтануд болоо гээшэ ааб даа. Һайн талын шэнжэтэй иимэ хубилалтануд манайшье совхозой ажалшадай ажабайдалда харагдаа.

Совхозоймнай малшад үнгэрһэн жэлдэ һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 119 процент, һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө 120 процент дүүргэһэн юм. Тиихэдэ нёдондо ажахы доторнай гүрэндэ мяха тушааха түсэб 104 процент дүүргэгдээ. Бидэ арбан хоердохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ малай тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха түсэбүүдээ холо үлүүлэн дүүргэһэн байнабди. Иигэжэ совхозоймнай ажабайдалда яһала ехэ, һайн тээшээ хубилалтануд болоһон юм. Нэгэ иимэ жэшээ абажа харая.

Ажахы доторнай һү һаалиин гурбан фермэ бии. Тэдэнэй дундаһаа Доодо-Хурамхаанай фермын коллектив үнгэрһэн жэлдэ бүхы түсэбүүдээ амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна. Тус фермын һаалишад һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 125 процент, һү гүрэндэ тушааха түсэбөө 127 процент, түл абаха түсэбөө 100 процент дүүргэһэн юм. Тиихэдэ фермын түрүү һаалишан, партиин гэшүүн Г. Ексоева гунжан үнеэн бүриһөө жэлэй туршада дунда зэргээр 2445 килограмм һу һаажа, бултаниие гайхуулаа. Энэмнай манай районой эрхэ байдалда яһалхан ехэ туйлата болоно гээшэ. Галина Чимитцыреновна угай һаалишан юм. Энэ эхэнэрнай нютагайнгаа һүргуулин найман класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр эжыгээ дахажа, һаалишан болоһон намтартай. Һүүлэй үедэ ажахы доторнай эрэшүүл үнеэдые һаадаг боложо байнхай. Тэдэнэр эхэнэрнүүдэ дутуугүй үнеэдые һаажа шадаха байһанаа гэршэлнэ. Манай совхоздо 4 эрэшүүл һаалишад болонхой. Тэдэнэй нэгэн — Ж. Г. Сындескин тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлэмээр. Энэ залуу нүхэрнай Доодо-Хурамхаанай фермэдэ һаалишанаар нэгэ жэл соо ажаллаха зуураа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2001 килограмм һу һааһан байна. Жаргал хайшан гэжэ һаалишан болоо гээшэб? Тэрэнэй һамган Антонидын нарайлха болоходо (һаалишанаар ажалладаг байгаа), бүлэг үнеэдынь даажа абаха таатай хүн олдобогүй. Тиихэдэнь Жаргал үни бодолгодо абтангүй, һаалишан болоһон юм. Һамганайнгаа үнеэдээ һаахадань, Жаргал ходо туһалалсадаг байжа, һаалишанай мэргэжэлдэ бэлээр һураһан байна.

Доодо-Хурамхаанай һаалишад хайшан гэжэ ажаллахедаа амжалта туйлаһан болоно гээшэб? Энэ асуудалда хэдэн харюу бии.

Үүртэ дээрэ найман коммунистһаа бүридэһэн партийна бүлэг бии юм. Энэ бүлэгые һаалишан, коммунист Валентина Сыбикдоржиевна Бэдмаева хүтэлбэрилнэ. Энэ партийна бүлэг үнгэрһэн жэлдэ фермын коллектив доторой байдалые һайжаруулха талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Тиихэдэ үүртын коммунистнууд хэзээдэшье, хаанашье түрүү зэргэдэ, жэшээ харуулан ажаллана. Иигэжэ коммунист һаалишад бултадаа һу һааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ.

Нэгэ үодэ манай совхоз мяха үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй болгодожо, ажахыда сагаан толгойтой казах ба хальмаг үүлтэрэй мал үсхэбэрилэгдэжэ эхилһэн юм. Иигэжэ ажахымнай һаалиин мал эдэ үүлтэрэй үнеэдтэй худхаралдажа, һаали дээшэлүүлхэнь тон хүшэр болоо бэлэй. Хэды тиигэбэшье, түс фермэ дээрэ һаалиин малай үүлтэр һайжаруулагдажа эхилһэн байна. Эндэхи мэргэжэлтэд, илангаяа үүртын бригадир Л. А. Батуева, техник-үрэжүүлэгшэ Т. Х. Сындескина симментал үүлтэрэй үнеэдһээ абтаһан эмэ тугалнуудые илган абажа, гунжан үнеэд болгохо талаар ехэ худэлмэри ябуулна, ябуулжашье байнхай.

Үнгэрһэн жэлдэ фермэ дээрэ үнеэдые уһалха оньһон түхеэрэлгэ тодхогдоһон, эндэхи бүхы оньһон машинануд ба котельнэ капитальнаар занхабарилагдаһан байна.

Һүүлэй үедэ совхозой партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй ба дирекциин хүтэлбэри доро түс түс фермын һаалишадай байра байдал һайжаруулха, һуудал байдалай талаар тэдэнние хангалгые дээшэлүүлхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Иигэжэ фермэ дээрэ эдеэ хоол ба промышленна эд бараа худалдаха холимог магазин нэгэгдээ һэн. Урдань эндэ нэгэ заахан ларек ёһын тэдыдэ худэлгэгдэдэг байһан юм. Тиихэдэ эндэхи улаан булангай байшан заһабарилагдажа, ууралаар дулаасуулагдадаг болоо. Гадна фермэ дээрэ совхозоймнай барилгашадай оролдолгоор хүүгэдэй садясли байгша оной мартын 8-да нээгдэхэеэ байна. Энэ хэрэгтэ фермын партийна бүлэг ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаһан юм.

Фермын дэргэдэ бани бии. Газетэ, журналнуудые почтальонууд асарна. Фермэ дээрэ телефон худэлдэг. Тиихэдэ малшадта медицинын худэлмэрилэгшэд ходо ябажа байдаг заншалтай.

Улаан булан соо һаалишадай ажалай удэр бүриин дүнгүүд гаргагдажа, олоной анхаралда табигдана. Тиихэдэ эндэ совхозой дирекци, профком болон ВЛКСМ-эй комитедэй баталһан һаалишадай дундахи социалис мүрысөөн тухай тогтоолнуудые, коллективэй ба малшан бүхэнэй социалис уялгануудые, ажалай түрүүшүүлэй фотозурагуудые хаража болоно. Гадна улаан буланда бригадын советэй, арадай хиналтын постые мал харуулһалгша Д. Ц. Ексоов, профсоюзай бүлэгые һаалишан С. А. Булгатова, комсомолой бүлэгые һаалишан Ж. Сындескин гэгшэд урагшатайгаар хүтэлбэрилнэ.

Улаан булангай худэлмэриин түсэб һарадаа нэгэ дахин табигдажа, тон наринаар дүүргэгдэдэг юм. Тиихэдэ эндэ һаалишадай комплексно һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Малшадай комплексно һуралсалда политическэ, экономическа болон мэргэжэлэй һуралсал ороно гээшэ. Энэ гурбан һуралсалые гурбан пропагандистнууд хүтэлбэрилнэ. Жэшээлхэдэ, һаалишадай политическэ һуралсалые Хурамхаанай сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Х. Д. Базаров, экономическа һуралсалые совхозой ахамад экономист З. Г-Д. Дамбаева, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ һуралсалые фермын бригадир, дээдын мэргэжэлтэй зоотехник А. А. Батуева гэгшэд үнгэргэдэг. Тиихэдэ һуралсалай жэлэй һүүлээр апрель һара соо тэрэнэй дүнгүүдээр малшад болон һаалишад шалгалта гаража, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ юм. Һуралсалай жэлэй эхинһээ малшадай комплексно һуралсалай политическэ һургуулиин хэшээлнүүдтэ партийн хүүгэдэй, депутадай бүлэгүүдэй, депутадай бүлэгэй худэлмэри тухай мэдэжэ абахаар. Эндэ «Сахилгаан» гэһэн ханын газетэ саг үргэлжэ гаргагдажа байдаг. Улаан булан соо телевизор, билльярд, шатар, даам, домино бии. Улаан булангай библиотекэһээ элдэб номуудые абажа, мүн газетэ болон журналнуудые уншажа болоно. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эндэхи улаан булан соёлой ёһотойл гуламта болоһон байна.

Фермэ дээрэхи депутадай бүлэгые техник-үрэжүүлэгшэ Т. Х. Сындескина, арадай хиналтын постые мал харуулһалгша Д. Ц. Ексоов, профсоюзай бүлэгые һаалишан С. А. Булгатова, комсомолой бүлэгые һаалишан Ж. Сындескин гэгшэд урагшатайгаар хүтэлбэрилнэ.

Гадна эндэ бүхы һайндэриүүд баяр ёһололой оршон байдалда үнгэргэгдэдэг заншалтай. Үшөө тиихэдэ залуушуулые һаалишад болгоходоо «һаалишанда зорюулгын» үдэшэнүүд эндэ үнгэргэгдэдэг. Иигэжэ Жаргал Сындескин, Света Чойнжурова, Марина Аюшеева гэгшэд һаалишад болоо һэн. Эдэ үдэшэнүүдэй үедэ залуу һаалишадта дүй дүршэлтэй һурган хүмүүжүүлэгшэд томилогдодог, тэдэнэй хоорондо тусхай хэлсээн баталагдадаг, залуу һаалишанда коллективэй зүгһөө сагаан халат болон малгай үмдэхүүлэгдэдэг, фото-зурагынь буулгагдадаг байна. Тиихэдэ һаалишан болоһон залуу хүндэ зорюулагдаһан багахан концерт харуулагдана. Һаалишан болоһон залуу хүн бүлтэнай урда мэргэжэлдээ үнэн сэхэ байхэ гэһэн шахаа тангаригаа үгэдэг заншалтай.

Б. САМБУЕВ,
Хурамхаанай районой совхозой партийна организациин секретарь.

ВЛКСМ-эй XX СЪЕЗДЫН ДЕ

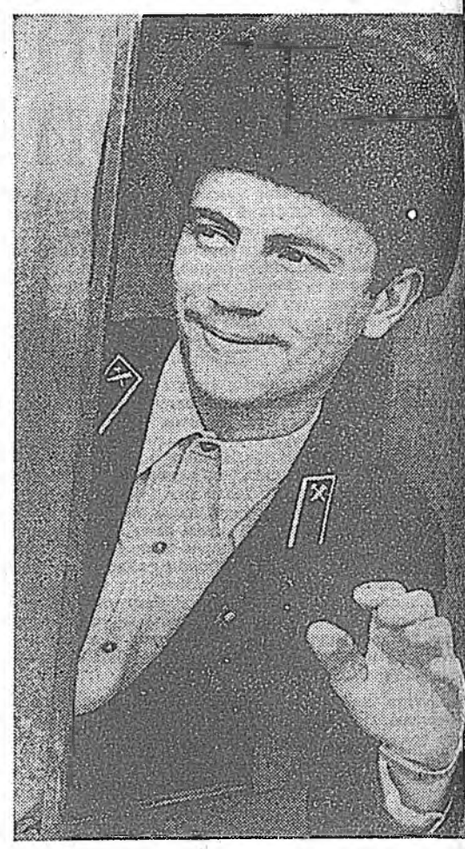

ВЛКСМ-эй гэшүүн Василий Ефимов Улаан-Удын тивна деподо машинистын туһалагшаар хүдэлдэг. Г гаа намтарые тэрэ һая эхилээшье һаа, даажа абаһан харюусалга ехэтэйгээр хандадаг зан абарияа түрүүш нүүдһээ харуулаа. Коллективэйнгээ нинтын ажа депогойнгоо комсомолой организациин хүдэлмэриг тэйгээр хабаадалсажа үрдидэг. Областной комсом ганизациин конференци дээрэ Василий ВЛКСМ-эй Х дын делегадаар һунгагдаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Ефимов.

С. БАЛДУЕВАЙ

Гол һалбаринай ХОНИН АЖАЛ

ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

Байгша ондо хонидой түл абалгые һайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада Хэжэнгын районой ажахынуудай дунда конкурс-харалга үнгэргэгдэһэн байна. Тэрэнэй дүнгөөр 2-дохи һуури эзэлһэн «Первомайский» совхозой хонишод энэ жэлдэ һайн бэлэдхэлтэйгээр үбэлжэлгэдэ орожо, хонидойнгоо түл түрэсые эмхи гуримтайгаар абажа байна.

Совхозой дүршэлтэй хонишодой нэгэн А. И. Федотов Эрье гэжэ газарта 525 толгой эхэ хонидые харуулһалдаг юм. Алексей Иванович мүнөө 500 толгой хурьга абаад, тобир тарганаар, өөдэргэн һайнаар ехэ болгожо байна.

Тиихэдэ эхэ хонидые түрүүшынхиеэ харуулһалжа байһан В. Н. Николаев хани нүхэртээ хамта мүн лэ бусадһаа олон хурьга абаад, түл абалгаяа урагшатай һайнаар үргэлжэлүүлнэ.

Хонишон М. А. Сташкинагай нэрэ район соо үннэй мэдээжэ болоһон гээшэ. Зуун хонин бүриһөө жэлһээ жэлдэ зуун хурьга абадаг Марсельеза Сташкина нёдондо, ажахынгаа чемпион болоһон юм. Мүнөө тэрэ 518 хониннөө 400 хурьга абаад байна.

Нинтын малай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ эдэ хонишод горитой хубитаяа оруулна. Совхознай дүн хамта 3100 толгой хурьга абаха түсэбтэй. Түсэбэй дүүргэлтэ мүнөө 70 процентдэ хүрөөд байна.

Н. ИСАЕВА,
«Первомайский» совхозой профкомой түрүүлэгшэ.

ГАРЗА ХОРОЛТОГҮЙ

Үбэлжэлгэдөө, мүн түл абалгадаа эртээнһээ һайнаар бэлдэһэн Яруунын районой «Дружба» колхозой хонишод эдэ удэрнүүдтэ һурэг хонидоо һайнаар ондо оруулжа, абтаһан хурьгадаа гарза хоролтогүй түлжүүлжэ байнхай. Жэшээлбэл, Ленинэй болон Октябриин революциин орденуудаар шагнагдаһан Балдан-Дамба Ринчиновэй даадаг отарада хурьгад хоролтогүй тэнжээгдэнэ. Тэрэшэлэн жэл бүхэндэ эрхим дүн түйладаг Долгорма Чимитовагай даадаг эхэ хонидой отарада олон хурьган абтана.

Хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэһэн Борис Трифонович Березовскиин хүтэлбэрилдэг бригада түл абалгаяа түгэсхэжэ байна.

— Энэ жэлдэ хонидой түл абаха харюусалгата хаһамнай эмхитэй һайнаар үнгэржэ байна. Эхэ хонидой отара бүхэн үбһэ, һолоомоор, талха таряанай зүйлөөр, ногооной гурил болон микро- макро бодосуудаар хүсэд хангагданхай. Хонишоднай хурьгадаа гарза хоролтодо оруулангүй түлжүүлхын түлөө бүхы шадабари мэргэжэлэй гарган ажаллана,—гэжэ колхозой парткомой секретарь Валерий Андреев хэлээ һэн.

Ц-Д. ДОНДОКОВ.

Коммунист тухай хөөрөөн

НАЙДАМТАЙ ХҮН

Цементдэ ородог хадын сагаан шулуу бутаргадаг, ондоогоор хэлэбэл, клинкер галдадаг цехтэ ороходомнай, үбэлэй янгинама хуйтэншье һаа, халуун, хоёр томо гэгшын эрьелдэдэг пешэн соо гал дүлэн соробхилжо байба. Мүнөө иимэ байхадань зундаа ямар байна гээшэб гэһэн һанал төлгойдо ороодхино. Үшөө нэгэ багахан таһалгада ороходомнай, урдаһаамнай дундуур бээтэй, залуу хүн гаражэ ябаба.

— Энэл даа, Юрий Иванович Алферов. Энэ цехэймнай партийна эхин организациин секретарь. Танилсагты,—гээд заводой парткомой секретарь Михаил Фролович Быков тэрэ хүн тээшэ зааба.

— Механическа цех ошожо, нэгэ түхеэрэлгэ заһабарилха гэжэ байнабди. Ошоё, ябууд хөөрэлдэхэбди. Манай үйлэдбэри таһалгаряагүй ябуулагдажа байдаг юм. Тиимэнээ эбдэрһэн юумые даоы заһабарилха хэрэгтэй болодог,— гэжэ Юрий Иванович хэлээд, нүгөө байра руу алхалшаба.

Эндэнь ошоходомнай, бригадынь гэшүүд эбдэрһэн түхеэрэлгэ заһабарилжа, худэлгэжэрхёод байба. Юрий Алферов заводой гол түхеэрэлгэнүүдые заһабарилашадай бригадир юм. Тиимэнээ халаанайнгаа үедэ ехэл сүлөөгүй худэлдэг хүн байба. Нэгэ хэды болоод лэ хүнүүд ороожо, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Хэрэгтэй болоо һаань, эндэнээ гараншьегүй худэлхөөр болэн. Суг худэлдэг нүхэдтөөшье иимэл эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг байха юм. Тиимэнээ бригадынь ажал хэрэгүүд ходол һайн, үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Тэрэ энэ заводто ерэнээр ороёдоол зургаан жэл болобо. Энэ үе соо партийн гэшүүндэ абтаа, бригадираар томилогдоо. Үнгэрһэн жэлдэ эндэхи парти-йна организациин секретарияар һунгагдаа һэн.

Тэрэ энэл Каменск хотодо түрэлэн намтартай. Дунда нургуули дүүргээд, армида алба хаа. Удаань институдта нураажа байтараа үбдоод, эмшэлүүлжэ һайн болоод, Шелехово городто заһабарилгын-механическа заводто худэлнэн байна.

— Тэндэл слесарь боложо, түмэр түдэгэтэй бүри дүтэ танилсаһан байнаб. Багадаашье техникээр һонирходог байһанби. Эдир технигүүдэй кружогто ябажа, элдэб модельнүүдые хэгшэ һэм. Тиимээ... энэ мэргэжэл шэлэжэ абааб,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.

1981 онһоо түрэл нютагаа бусажа, энэ Тимлюйн цементнэ заводто худэлхэзээ ороһон байгаа. Һүбэлгэн бэрхэ хубүүн багахан саг соо эндэхи түхеэрэлгэнүүдэй оньһые оложо, дүршэлтэй мэргэжэлтэдэй нэгэн болоо һэн. Тиихэдэ тэрэ үедэ бригадир байһан Пётр Митрофанович Комарэатой хамта урэлан нарижуулгын худэлмэри ябуулжа, пешэнгүүдэй агаар оруулдаг түхеэрэлгэнүүдэй картернуудай тоһо һэлгэхэ шэнэ арга зохёоһон байха юм. Үшөө тиихэдэ һаяхан тэрэнэй ударидалга доро пешэн руу шэнгэн түлишэ сасаха түхеэрэлгэ шэнээр зохёогдоо. Мүн ондоо жэжэбожо хэһэн юумэнүүдыень тоолохо болоо һаа, олон ааб даа.

— Иимэл урагшаа һанаатай, эдэбхитэй хүн юм. Партийна организациингаашье худэлмэри һайжаруулаа. Юрэдөө, би ехэл найдамтай хүн гэжэ хэлэхэ байнаб,—гээд парткомой секретарь М. Ф. Быков хэлээ бэлэй.

Үнэхөөрөөшье, партийна организациин худэлмэри мүнөөнэй эрилтын ёһоор эмхидхэхые тэрэ ехэ оролдодог. Гэбэшье жэл соо ехэшье хубилалта хэжэрхихэ юумэн юун байхаб. Урдань эндэ партийна суглаанууд дээрэ гол түлэб түсэбэй дүүргэлтэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Харин мүнөө коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, жажалай болон ниитын журам бэхижүүлхэ, ажаллаха, амарха һайн эрхэ байдал байгуулха асуудалнууд хэлсэгдэдэг болоо. Гадна коммунистнуудай тоосоо шагнаха гээшэ эндэ заншалта болонхой. Һаяхан эндэ халаанай мастер П. Ф. Коробков тоосоһон байна. Тэрэнэй худэлмэриин һайн талануудые тэмдэглэхэһээ гадна дутуу дунданудынь шүүмжэлгдэ.

Тус партийна организаци цементын шанар һайжаруулхын тула ехэ худэлмэри ябуулжа байнхай. Энэ хадаа Юрий Алферовой бригадын худэлмэриное сэхэ дулдыдаха байна. Юуб гэхэдэ, цементын шанар гол түлэб клинкерэй шанарһаа, пешэн соохи халуунай нэгэ жэгдэ байхаһаа сэхэ дулдыдана.

— Бидэ мүнөө Нерюнгриин нүүрһэндэ ороообди. Энэмнай онсо илгаатай юм. Тиимэнээ түхеэрэлгэнүүдээ энээндэ таарулан тодхожо байнабди. Эндэ багахан шэнэ түхеэрэлгэнүүдые зохёохо хэрэгтэй болоно. Энээнние хэжэ шадабал, цементын шанар заатагүй дээшэлүүлхэбди,—гээд Юрий Иванович мэдүүлбэ.

Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулжа, тус заводой коллектив байгша онойнгоо түсэб декабриин 22-то дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2 мянган тонно цемент гаргаха, цементын шанарые 0,4 процент дээшэлүүлхэ, түсэбһөө гадуур 70 мянган түхэригэй продукци худалдаха социалис уялгануудые абанхай. Энээндэнь коммунист Юрий Иванович Алферовой бригадын гэшүүдэй шиидхэхы хубитаяа оруулха байһаниинь мэдэжэ.

М. САНДАНОВ.
Кабанскын район.

Уншагша асуудал табина

ТАБАН ХУШУУ МАЛ—ТЭГШЭ БАЯЛИГАЙ ХЭШЭГТЭЙ

Мүнөө али бүхы һалбариние шэнэдхэн хубилгалгын асари ехэ асуудалнуудые түргэдхэн шиидхэжэ байһан гайхамшаг шухала удха шанартай хүгжэн хубилалтын үедэ, арад зоной эд хэрэгсэл, эдеэ хоол элбэг дэлгэр болгохо зорилгонуудта онсо анхарал табигдана. Энэ саг соогоо, шуу табигдаһан арюун хэрэг ажалша хүн бүхэнние баярлуулан үргэдэг, хубитаяа оруулхые уряалаа. Хүнэй эдэбхи үүсхэлэй хүндэтэй, һайн дурадхалнуудай тоогдон дэмжэгдэдэг үе саг ерэбэ.

Һая КПСС-эй ЦК-да зүблөөн боложо, «Эмхидхэлэй тааламжатай һайн түхэл шэнжэнүүдые, ажахын тоосоое нэбтэрүүлһэнэй үндэһөөр хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хойшолуулашагүй шухала хэмжээнүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Нүхэр М. С. Горбачев зүблөөе нээхэдээ: «Нүхэдүүд, эдеэ хоолой асуудал тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэрэнние бидэ үндэһөөрнь хубилгаха ёһотойбди. Бидэ тон удаан саг соо байра дээрээ тогтожо, эдеэ ажал хэрэгүүднай һууриһаашье худэлхэеэ болишоһон байгаа. Бүхы арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ мүртэйгөөр урагшаа дабшаагүйбди. 1972 онһоо эхилжэ, илангаяа үхэр малайнгаа тоо толгойе дан үлүүсэ ехээр үсөөрүүлжэрхиһэн, 1975 онһоо КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум болотор урагшаа дабшалтамнай аалидашаһан байгаа»,— гээд онсолон тэмдэглээ.

Энэ үгэ ехэтэ һонирхон ойлгожо, үөтэн үбгэдөөрөө зүбшэбэб. Һонирхолоор хелижа, халуун хуйтые үзэһэн үүринэрни һанаһаа хойно хойноһоо хэлэжэ захалба:

— Эдихэ ууха юумэ элбэгжүүлхэ гэжэ засаг түрэмнай оролдонол гээшэл даа. Һүн, тахяагай мяхан, үндэгэн яһала хүртэмжэтэй байдаг болошоол даа.

— Малай шэмэ хараа байса дээшэлээ, республикымнай олохон һаалишад үнөөн бүриһөө гурбан мянган литр һу үнгэрэгшэ жэл соо һаажархёо бшуу. Юун ехэ һүн гээшэб. Манай үедэ гурбан зуун литр һааһан һаалишан магтаалтай ябаа...

— Тэрэ сагта үнеэднай ехэнхидээ шара хагдан дээрэ бэлшэгшэ ааб даа. Мүнөө һайхан үбһэ, зеленко, силос, сенаж, үшөө юун гэгшэ бээ... зууураһан талха гэхэ мэтые эдюулжэ шахана ха юм. Байрань ямар болоо гээшэб?

— Ажаллаһанай эзргээр амаа тоһодохо гээшэ зүб лэ даа. Нуурта загаһашье үсхөөд, ойдо аншье тэжээгээд олзо оруулна. Олзогүй ажал гэжэ үгы гээшэ ха.

— Ажаллаһанһаал болохо. Хүнэй дураа хүрэжэ, шадабари мэргэжэлээ гаргажа, үнэн зүрхэнһөө оролдсоһон ажал хэшэгээ амсуулангүй яахаб.

Энэ халуун хөөрэлдөө анхаралтайгаар шагнажа, абяагүй һууһан 85 наһатай аха заха буурал абамнай сагаан һахалаа эльбэжэ, хоолойгоо заһаад:

— Хүн ажалша болоол даа. Эдэнние зүб эмхидхэхэл хэрэгтэй. Урдань хажуудахи нуур, голойнгоо загаһа баримжа олзолхогүй, хартаабха тарижа эдихэгүй байһан малша буряад ха юм. Табан хушуу малаа харахадаа бэрхэ байгаа даа. Тэрэньшье болоо. Мал хараха дүршэл шадабари ааб байгаа бшуу. Табан хушуу мал гээшэл — тэгшэ баялигай хэшэгтэй, үргэмжэ өхэтэй байгаа бшуу. Мүнөө гурбан хушуу мал болоо гээшэ бээ. Адуун агтаяа үлөөгөө хадаа һайн гээшэ,— гээд бага энеэбхилбэ.

— Үгы, юрэдөө, айл бүхэн гахай баридаг болоо. Дурбэн хушуу мал гахэдэ яахаб?

— Үгы даа. Табан хушуу мал гээшэмнай үргамал ногоо эдидэг, газар дайдые гэмтээдэггүй, харин шэмэглэн үтэгжүүлжэ үдэдэг. Хоолто һу үгэдэг, гайхамшаг табан эрдэни байгаа.

Мяхашье зоогложорхихо, газар ургамал гэмтээдэг, садахаяа мэдэхэгүй гахайе мал гэжэ тооложо болохогүй. Гэрэй тэжээмэл амитан гэжэ нэрэнь хүрөөд үлөө бээ.

— Таряа таридаг боложо, газар талаяа ехээр хахалаад байхадамнай, малдамнай хабшуу болошоо гээшэ гү? Ямаа тэмээн үгы боложо мартагдаба бшуу.

— Мартагдаха ёһогүй байгаа. Таряа таридаг болоходо, бүхы малай хоол бүри элбэг болоно ха юм. Табан хушуу мал гээшэ бэе бэедээ харша бэшэ юм. Тэдэнэй эдихэ хоол, бэлшэхэ газар танюуһатай байдаг: хонин болбол арса, хилганатай хада гүбээ ташажа бэлшэхэ, ямаан улаан бургааһатай жалга гол зубшаха, нобшаһата ургамалтаи хада байса газарта дуратай, үхэр жэгдэ гол, тала, намаг, нуурай захын нэлэнхы уужам газараар, шугы бургааһанай зебһар соорхойгоор байратай эдеэлдэг. Тиихэдэ адуун ямаршье газарта бэлшэхэдээ, өөрынгөө дуратай үбһэ ногоо түүжэ эдидэг шуу. Тэмээн хөөрхы. Тураг мал байгаа даа. Ямаршье малай бэлшэдэггүй үндэр газарта бэлшэжэ, ямаршье малай эдидэггүй халаахайлиг ургасаар хооллодог юм. Тэмээнэй үгы болоһоор, тэмээнэй эдидэг муухай, хэндэшье хэрэггүй халаахай, хамхуул зоргоороо ургажа ехэл газар эзэлжэрхиһэн байгша һэн даа. Ямаан үгы боложо, гол газарай сабшелан бургааһа шугыда дарагдажа байдаг бэшэ аал даа,— гээд дорохоо һанаа алдаба.

Энэ болоһон сүлөөтэй үбгэдэй хөөрэлдөөн ямаан тухай минии үнинэй һонирходог бодолые сэхэ дайража, ямаан тухай мэдэрэлыем үргэдхэбэ. Ямаан тухай һанамжаа сэдьхэлдээ дараад байхагүй, зоной үзэмжэдэ хэлэхэ саг тулажа ерэбэ ха.

Ямаан тухай арад зоной хэлсэдэгые суглуулан бэшэнэнээ гаргажа урдаа табибаб. Ямаан тухай үншабаб. Олон малша сэсэн хүнүүдэй ямаа мартажа хэлэһэн үгэнүүдые тодо һанаһам. Олон яһатанай малай нэгэн боложо ерэһэн ямаан мүнөөшье хүндэтэй һуурияа алдаагүй, олон бэрхэ ажалша малшадай гарта зүб харуулһаар үдэжэ, үүлтэр һайтай боложо байдаг байна. 1983 ондо бүхы дэлхэй дээрэ 472,6 миллион ямаан байгаа, тэрэнэй 4811,5 мянганиинь МНР-тэ болоно. Бүхы дэлхэй дээрэ 10 хүндэ 1 ямаан хүртэдэг һаа, МНР-тэ 1 хүндэ 3 ямаан хүртэнэ. (1987 оной Монголой литэһээ абтаба).

Тэмээнэй үгы болоһоор, тэмээнэй эдидэг муухай, хэндэшье хэрэггүй халаахай, хамхуул зоргоороо ургажа ехэл газар эзэлжэрхиһэн байгша һэн даа. Ямаан үгы боложо, гол газарай сабшелан бургааһа шугыда дарагдажа байдаг бэшэ аал даа,— гээд дорохоо һанаа алдаба.

Энэ болоһон сүлөөтэй үбгэдэй хөөрэлдөөн ямаан тухай минии үнинэй һонирходог бодолые сэхэ дайража, ямаан тухай мэдэрэлыем үргэдхэбэ. Ямаан тухай һанамжаа сэдьхэлдээ дараад байхагүй, зоной үзэмжэдэ хэлэхэ саг тулажа ерэбэ ха.

Ямаан тухай арад зоной хэлсэдэгые суглуулан бэшэнэнээ гаргажа урдаа табибаб. Ямаан тухай үншабаб. Олон малша сэсэн хүнүүдэй ямаа мартажа хэлэһэн үгэнүүдые тодо һанаһам. Олон яһатанай малай нэгэн боложо ерэһэн ямаан мүнөөшье хүндэтэй һуурияа алдаагүй, олон бэрхэ ажалша малшадай гарта зүб харуулһаар үдэжэ, үүлтэр һайтай боложо байдаг байна. 1983 ондо бүхы дэлхэй дээрэ 472,6 миллион ямаан байгаа, тэрэнэй 4811,5 мянганиинь МНР-тэ болоно. Бүхы дэлхэй дээрэ 10 хүндэ 1 ямаан хүртэдэг һаа, МНР-тэ 1 хүндэ 3 ямаан хүртэнэ. (1987 оной Монголой литэһээ абтаба).

Минии бага, үхибүүн ябахада айл бүхэн ямаатай байгша бэлэй. Тэрэ тоодо Хэжэнгэдэ хэды ямаан байгаа гээшэб гэжэ нютагайнгаа түүхэ һайн мэдэдэг Пунсэг нүхэртэ хандахадам: «1923 ондо Хэжэнгэдэ 22954 хони, ямаан байгаа гээд аржагар мэдээн байдаг. Хони ямаан хоёроо тэргшэ сэгнэдэг байһанай гэршэ бээ. Энэ тоогой 30 процентнь ямаан байһан байха»,— гэбэ. Энэ баримтаар болоходоо 7 мянгаад ямаан байһан болоно.

Эсэгэ ороноо хэмгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ, һүүлээрэньшье Яруунын аймагай Ульдэргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз ямаа олоор баридаг байжа, доторойнгоо ажалда ямаанайнгаа мяха хэрэглэдэг, үүрэндэшье тушаадаг байгаа. Тиигэжэ эбэртэ малаа алмажа, амба сарнуудтай болоһон байгаа. Эдэ ямаадаа Булам гэжэ газарта Агбаан Базартан гэжэ айл харадаг байгаа. Абайдан хүгшэн ямаадтаа ехэ дуратай, гаргашалһанай эзргээр олон болгоод лэ байгша һэн. Эдэ хүгшэдэй даажа байһан ямаадые Цыденжапов Цырендоржо гэжэ үнэр олон үхибүүтэй айлда үгэжэ, Бүтүү голой эрьедэ ямаанай гүүртэ байгуулһан юм. Нэгэ мэдэн гэхэдэ, энэ гүүртын бүхы ямаан мяханай комбинадта тушаагдашаһан байба. «Колхоз баян болоходоо шоодбори ямаагаа һалгаба ха юм»,— гэжэ хөөрэлдөөд лэ, ямаан тухай үгэ хүүр замхаа һэн. Һая Ульдэргэ ошоходоо, зорюута Цырендоржо үбгэнэйдэ ошожо, ямаан тухай асуухадам ехэ дуратайгаар иигэжэ хөөрэбэ:

— Ямаан гээшэ ехэл үргэмжэтэй мал. Удэсэтэй гээшэнь, үбэл түрэхэ, зун хэнэлхэ, хододоо эхирлэхэ. Зуун эхэ ямаанһаа 200—300 эшэгэ лаб абахаар юм. Бэлшэхэдээ шуран һүбэлгэн гээшэнь аргагүй, һургаалда ороодхидог, бургааһалаад лэ ябажархиха. Адуулжа һургаад байхада сэсэн гээшэнь. Таряан тээшэ хушуурхадань хашхархадаш, хаха бутаран гэдэргээ гүйлдэхэ. Һайхан һу үгэжэл байха. Намарай сагаан хюруу соогуур гансата таргалха. Ямаа таряанай газарта бэлшээхэдэш газар дээрэ унаһан ороо-һо нэгэ нэгээр гэхээр хэлэнэйнгээ үзүүртэ няан түүжэ эдихэ. Үбэлдөө эшэгэлхэ үедэнь, жэжэ ямаадаа хооллуулха хэрэгтэй ааб даа. Һэрхэнһээ гадартай тарган мяхан, ехэ өөхэн гараха. Ямаа тоохоо болижо, шоо үзэ үзэнөөр лэ, сагаагаараа хардажа, үгы хэжэ шадаһан юумэл даа,— гэжэ гараа дэлгэн һууба.

Ульдэргын сомоной Соведэй түрүүлэгшээр удаан саг соо хүдэлэһэн, Яруунын түрүүшын коммунистнуудай нэгэн байһан Бадма Дамдинович Да... ямаа үмөөржэ, олон... дээрэ үгэ хэлэһэн байн... дэргын колхозой ... гүүртэтэй байһаниинь ... тай юм. Бадма Дам... ямаае алишье талаһаа... тахадаа бэрхэ һэн.

— Ямаанай арһан ... тусгаар юм. Урдань ... зон ямаанай арһа ... ноохыонь зулгаажархёо... лэхэнөөр элдээд, зунай ... оёдог байгаа. Бороодо... бошье хатахадаа, һөөрэ... лэхэн болоодхихо. Хо... арһан уһа зуужа, хүхэ... боложо нороод, модо... шэнги борсо боложо ... ха. Ангуушад агнахадаа... шад үбэлдөө адуугаа ... даа, ямаан дахаһаа ... гүй, урбуулжа

ІН ДЕЛЕГАТ

аан-Удын локо
удэлдэг. Ажа
ка абаһан зэр
яа түрүүшын
ын ажабайда
дэлмэридэ эдэ
комсомолой
ТКСМ-эй XX с

ЛДУЕВАЙ фо

ШАТАЙ

Тингэжэ гур
лдаха энэ эх
квартаган ну
ізгдэх. Ма
агуров, А. М
агдуров гэгд
эглэхэ хара
н тугалшад
Шойбонов,
Т. Шобоев гэ
бахал найнаа
тургэн ехэ
ай. Эмэ хи
уудые хар
Захаров, А.
эд бахал х
йгээр ажалл

* * *

лай амс
э эндэхи б
э. Улаан б
найнаар, аш
хэгдэнэхэй,
усхай эдэ
Бүхы ажа
нхаринагуй,
ехэ амжала
СМ-эй XX
солотойгоо
нхэй.

МОНКЕТО
район.

УЛНА

бүрин бүта

нбрийн 70
оулжа, со
ахадаа, эл
90 хурьга
нүүриень п
эшэлүүлэд
элсэх эмэ
хонишодой
социалис м
гдагша бри
түнгэн шал
а һэн.

МИХАЙЛОВ.

ич Дамдинов
олон суглаа
н байха. Уй
ой ямаа
Дамдинов
лаһаань м
н.
ан хүнгэхи
нь буряад
карһөөд, зо
зунай үмэ
роодо нор
һөөргөө зо
о. Хонинш
хүхэ бөөр
лодо шулуу
ожо хаташ
ихадаа, аду
угаа манаг
а һаладг
өөд лэ аб
инда сэнэ
уһан шэ
гүй. Зуна
субын орөг
жа үмдөө
й хойноо
оогой уна
й, халтир
арһан һаа
үй болоо
ажа байн
гэжэ мэд
юун юм гэ
рэ, эмэгэ
монсоло
хүнэй бэ
артай гэжэ

ОМТОЕВ,
охёолсо.

ом гараа

ҮХИН БА ХУУЛИ

ЯРАДАЙ ЗӨӨРИ ЭМНАХА ШУХАЛА

...-ый эрхэтэд, социа-
...ын гамнаха, арьбад-
...ыгаа туһалха уялга-
...ной ба ниитын эд
...-бүршэлхэ, үрихэ яба-
...-тымсэхэ, ерадай зөө-
...ринтэлагданагүй. Социалис
...-гийгаар хандаха гэ-
...СССР-эй эрхэтэн бүхэнэй
...-рөө гэдэ Совет Кон-
...-ын 61-дахи статья соо
...-ааһа.

...-ый журам сахилга ажал
...-дэ олохо ябадалтай
...-гол нухэсэлнүүдэй
...-ноо. Энэ ябадал
...-ндо айхабтар харша
...-ой бүхэнһөө—бэлиг ша-
...-ны эзргээр, хүн бү-
...-ны хүн жажалайнь эзр-
...-ийн социализмын гол
...-мөөрүүлгадаха ёһогүй.
...-ыгые зарим нэгэ нюур-
...-ажал хэнгүй, олзо оло-
...-ныгуд үшөөл үсөөн
...-ны. Албан, ту-
...-ны гаргайгаруулжа хэрэг-
...-ны дэлмүүдыйе гарана.
...-ны, «Сэлэнгэ» рес-
...-ны складые даагша О. Д.
...-ны 4 һара 16 үдэрэй
...-ны 933 тухэриг үбэр-
...-ны Горкоопторгын бака-
...-ны складые даагша В. Б.
...-ны ажалай үедэ архи
...-ны дэй байһан хажуугаар
...-ны 1874 тухэригэй архи
...-ны даа худалдаад, мүн-
...-ны бүтыһень өөрынгөө
...-ны хэһэн байна. Ара-
...-ны дудуудай Зареченскэ
...-ны Советэй гүйсэдко-
...-ны ретарь Т. Ф. Степа-
...-ны 10 тухэриг, Улаан-Удын
...-ны ерах сберкассын ха-
...-ны ссир С. Ц. Тогмитова
...-ны ригиг, Улаан-Удын поч-
...-ны профкомой ахалаг-
...-ны ратеараар худалжа бай-
...-ны, кассирай уялга дүүр-
...-ны о байһан Н. П. Эрды-
...-ны 5000 тухэриг эдиһэн
...-ны ын. Иимэ жэшээнүүдые
...-ны о болоо һаа олон.
...-ны бүгэдэ нэгэл шалта-
...-ны Албан зургаанай га-
...-ны залиргаанай болон хи-
...-ны органуудай зүгһөө
...-ны саг болзор соо-
...-ны рдаагүй дээрэһээ, тоо-
...-ны бүридхэлэй худалмэ-
...-ны рлаа боложо, эзэмэтэ
...-ны радаг байна бшуу.

Кадрнуудые шэлэхэ, материальна харюусалгатай худэлмэридэ найдалтай хүнүүдые табиха асуудалнуудые хайша хэрэгээр шиидхэгдэнэ.

«Ажалша коллективүүд ба предприяти, албан зургаануудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» хуулиин эрилтэнүүд ажалша коллективүүдтэ баримталагданагүй. Социалис зөөри сахин хамгаалха талаар ОЕД-гэй албан зургаанһаа гадуур харуул хангалтагүйгөөр худэлнэ, удаан саг соо хаанашье ажал хэнгүй байһан, ниитэдэ харша ажал ябуулгатай нюурнуудые элирүүлхэ худэлмэри нулаар ябуулагдана. Сүүдэй бодото байдалаар тобшолол хэнэнэй ёһоор, ниитэдэ харша нуудал байдалтай хүнүүдэй социалис зөоридэ гар хүрэдэгынь мэдэхэ. Иимэ хүнүүдэй хэнэн эзэмэнь 1986 ондо сүүдтэ ороһон хэрэгүүдэй 37,8 процентнь болоо.

Хаанашье худэлдэгүй Алексеев Погорелов хоер 1986 оной зун архиин заводой бэлэн продукциин складта ороо, архи хулууха гэжэ байтараа баригдаа һэн. Зарим нюурнуудаархи уухын тулада зорюута хулгай хэнэ. Түрүүн хоёр дахин сүүдлүүлһэн Н. Паршенков «Бурятцелинстрой» трестын складһаа бараа хулуужа худалдаад, олоһон мүнгээ архи болгоно залгиһан байна. Тэрэ 5 жэлээр эрхэһээ хаһагдаха зуураа, алкоголизмһаа аргалуулагдаха болоо.

Урдань эзэмэ хэһэнэйнгээ түлөө эрхээ хаһагдаһан, үгышье һаа, архида дуратай хүнүүдые материальна харюусалгатай худэлмэридэ зарим хүтэлбэрилэгшэдэй абадагынь сохл бурууша-маар байна. Арадай зөөридэ гар хүрэжэ, түрмэдэ нуугаад гараһан Ж. Б. Баторов гэдэг Улаан-Удын почтамтда складые даагшаар ажалда абтаа. Ажал дээрээ архи уугаад байһан Баторов тэлэрүүлгын газарта гурба дахин абаашагдаһан байна. Тиитэрэшье тэрэ ажалһаа сүлөөлэгдөөгүй байһан аад, 1145 тухэриг үбэршэлхэнэйгөө түлөө 4 жэлээр эрхээ хаһагдажа, дахинаа түрмэдэ ороо.

Гадна, гүрэнэй худалдаа наймаанай газарһаа архи зорюута олоор худалдажа абаал, үнэтэй сэнгээр наймаалжа, олзо оруулдаг хүйхэрнүүд баригдана. 173 тухэриг 80 мүнгэнэй оршо оруулһан эрхэтэн М. Я. Посохова гэдэгтэ 500 тухэригэй яла тохогдоһон байна.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй РСУ-гай начальник байһан В. И. Брянский өөртөө гэжэ хүнгэн машина хэдэн дахин худалдажа абаад, тэрэнээ улам саашань дээгүүр сэнтэйгээр худалдадаг байшоо. Дүн хамта тэрэ 4 машина худалдаад, 6000 тухэригэй хэмжээнэй хуули буса ашаг олзо олоо. Тэрэнэй зөөринь гүрэнэй аша туһада абтаад, эзэмэтэ нюур өөрөө 5 жэлээр эрхэһээ хаһагдаа. Иимэрхүү ябадалнуудтай эбсэжэ болохогүй. Ажал хэнгүй олзо олохо, баяжоха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ ёһотойбди. Харин «Забайкаллес» нэгэдэлэй РСУ-гай коллективэй Брянскиин ябадалда зуб сэгнэлтэ үгэхэгүйһөө гадна тэрэнэй хэнэн эзэмнэгээ түлөө зөөлэхэн харюусалгада хабаадуулагдахые гуйжа, арадай сүүдтэ хандаһаниинь гайхалтай.

Ажалша коллективүүдэй ба ниитын эмхинүүдэй ажал хэнгүй, олзо олохо ябадал һэргылхэ талаар хэдэг худэлмэриин хэмжээн КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбринүүдэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй «Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоолой эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусанагүй гэхэ шухала. Ажалша коллективүүдтэ абтажа байһан хэмжээнүүд ёһын тэдыесэ үнэгэргэдэнэ, ёһотой эмхидхэхы худэлмэреэр батадхагданагүй, тэрэнэй дүүргэлтэ хиналта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Социалис зөөри сахин хамгаалха тухай хуулиин хэр зэргэ бэелүүлагдэжэ байһан тухай ажахыһ хүтэлбэрилэгшэдһөө асуулта нуладанхай гэхэ шухала.

Районой хуули ёһо сахин хамгаалха органууд ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэлээ шангадхаха ёһотой. Энэ худэлмэри арадай ажахын ямаршье һанбаридa эдэбхитэйгээр, эбсэшэгүйгөөр ябуулагдаха зэргэтэй.

Арадай зөоридэ гар хүрэхэ дуратайшуулай шургаха бухы һубэ нухэнүүд хаагдаха зэргэтэй.

К. ВЛАСОВ,
Улаан-Удын Советскэ районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГА

ТЭЭГДЭ, ТОХОРЮУГТА НЮТАГУУДААР...

Манай редакциин журналистнууд хирэ-хирэ болоод лэ республикынгаа ямар нэгэн нютагта гү, али ажалша коллективтэ ошожо, манай «Буряад үнэн» газетын уншагшадтай нухэд ёһоной уулзалга эмхидхэдэг, хоорэлдоо үнгэргэдэг, тэндэхи нютаг зоной ажабайдалтай, ажал хэрэгтэй дүтэ танилсахые оролдодог гуримшаһан ёһо заншалтай юм.

Иимэ хэдэн уулзалганууд һоя, февраль һарын һүүл багаар Хорин районой Хүрбын совхоздо үнгэргэгдэбэ. Журналистнууд Тээгдын, Могойн һү һаалиин фермэнүүдэй малшадтай, Ойбонтын хонишодтой, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэй, Тээгдын дунда ба Тохорюугтын найман жэлэй һургуулиннуудай багшанартаи, һурагшадтай уулзаа.

Гадна Тээгдын клуб соо ниитэ нэгэн полит-үдэртэй дашарамдуулан үнгэргэгдэһэн хэмжээ ябуулгада, тосхоной дайнай болон ажалай ветерануудай суглаанда хабаадалсаһан байна.

Эдэ уулзалганууд дээрэ газетын редакторай орлогшо П. НИМАЕВ, корреспондентнүүд Г. БАДМАЕВ, Б. ЖАНЧИПОВ, Г. ЦЫРЕТОРОВ редакциингаа худэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хоорэжэ үгэһэн, уншагшадай олон тоото асуудолнуудта харюусаһан байна. Эдэ хоорэлдоонүүд алишье талада аша туһатай байгаа.

Гэхэтэй хамта КПСС-эй XXVII съездын, партнин ЦК-гай апрелиин (1985 он) ба январиин (1987 он) Пленумнуудэй шиидхэбэринүүд соо табигдаһан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, ажахынгаа али бүхы һалбариннуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ, үйлэдбэри эрхилэлгые шэнэдхэн хубилгаха, ашаг үрэтэй техникэ ба технологи нэбтэрүүлхэ талаар совхозой дирекци, партком, профком болон ВЛКСМ-эй комитедэй ябуулжа байгаа худэлмэриин зарим талые харуулһан материалнуудтай тусхай хуудаһа, Тээгдын дунда һургуулиин багшанарай коллективэй һуралсалхимүүжүүлгын худэлмэриин дүй дүршэл тухай, тосхоной соёлой ажабайдал тухай хоорэһэн хэдэн зүйлнүүдые газетынгаа хожомой номернуудта һубарюулан толилхоор түсэблэгдэнэ.

Тээгдын һү һаалиин фермэ. Малшадай эгэл томо коллектив. Эндэ 40 гаран хүн худалдаг, Манай эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, һаалишад, үхэршэд, тугалшад фермынгээ улаан булан соо сугларанхай байба. Үгэлөөнэй худэлмэри гол түлэб дүүрэжэ, ажалай забһар болоо хаш. Эгэл энэ үедэ дулаасаха, хоол бариха, тиигээд бага зэргэ амарха сагынь байгаа. Үглөөгүүр эртэлжэ, худэлмэридөө гарапан хүнүүдтэ сэхэл таарахан забһарлалга.

Хүнүүдэй сайлажа һууһан һамбаанда фермые даагша Соима Закиевна Закирова коллективэйнгээ байдал, худэлмэри тухай хөөрэбэ. Һү һаалгаар нёдондоной худэлмэриин дунгөөр түрүүшнхиеэ хоор мянганай хилэ дабаһан коллективэй ажал хэрэг тухай хоорэлдэхыень шагнахада, һониншье байгаа. Диилэнхи олониинь залуушуул. Тогтонижоһон эбтэй эстэй, ёһотойл интернациональна коллектив. Ород, буряад, татар, еврей үндэһэ яһатанаи түлөөлэгшэд үнэхөөрсө нэгэ бүлэ шэнгээр ажаллажа, урдаа табигдаһан зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэжэ байна.

Тэрэнииень улаан булангай дүрбэн хананнуудаар хадаһан үдэр бүриин худэлмэриин дүгые, мүрысөөнэй ябасые тэмдэглэн харуулһан плакадууд бариталан гэршэлнэ. Эдэ...тэй ниитын ажабайдалай сохисо абаһаар анхарал тавана. Партийна болон профсоюзай бүлэгүүдэй худэлмэриин үрэ дүн гэжэ ойлгомоор. Хүн бүхэн гэхээр коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда хабаадалсана. Арадай хинагшад болон депутадуудай постнуудаи, нүхэдэй сүүдэй гэшүүд, агитаторнууд гэхэшэлэн хамтынгаа хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажал баидаг лэ даа гэжэ фермые даагшын хэлэһые дурдангүй үнгэржэ боломоор бэшэ.

Газетын редакциин бүридэл тухай, тэдэнэй худэлмэрилэгшэ. дэй хэжэ байдаг ажал хэрэг болон саашанхи зорилгонууд тухай хэһэн мэдээсэлые эндэ сугларагшад һонирхон шагнаһан байна.

Тиигэбэшье өөһэдынгөө ажабаидалһаа хэдэн ажаглалта хэбэ. Радиоприемниггүй, телевизоргүй гээшэбди. Энэ талаар совхозоймнай арга боломжонь ямар байгаа юм. Айл бүхэн телевизортэй, тэрэнэгүй байжашье шадахаяа болёо гүб даа. Зүгөөр бидэтнай Улаан-Удын телевизионно дамжуулгые харадаггүйбди. Энээн тушаа асуудал табигдаһан. Арганай байбал, зохихо газартань дуулгыт гэхэ байнабди гэһэн асуудал табигдаа.

* * *

Тээгдын худөөгэй клуб соо ниитэ нэгэн полит-үдэртэ зорюулагдаһан суглаан болоо һэн.

Эндэ Хүрбын совхозой, Хүрбын леспромхозой худэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, һургуулиин багшанар, сэлбэнэй эмхи зургаануудай алба хаагшад, пенсионернүүд олоор суглараһан байна.

КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, партиин обкомой партийно эмхидхэлэй худэлмэриин таһагые даагша А. А. Молитвин КПСС-эй ЦК-гай январиин (1987 он) Пленумэй дүнгүүд тухай, партиин хараалһан шэнэдхэн хубилгалга болон кадрова политика тухай асуудалаар суглараагшадай үмэнэ дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ абтаһан документнүүдэй гүнзэгы удха шанарые тайлбарилха зуураа республикиин ажалшадай, тэрэ тоодо хүрбынхидэй саашадаа бэлүүлхэ зорилгонууд тухай, мүнөөнэй байдал тухай үгэ хэлэгшэ тогтоо. Арбан хөөрдохи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, Агуу-ехэ Октябриин революциин 70 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор үгтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар оролсожо, энэ ехэ тэмсэлдэ хубитаяа ехээр оруулхыень хүсэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр нүхэр Молитвин суглараагшадаа ороһон асуудалнуудта харюу үгэһэн байна. Асуудал табигшадай зүгһөө нютагай хүн зониие медицинскэ, соёлой, худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай талаар хангалгые һайжеруулгада анхаралаа хандуулаа. Тээгдын больницые һэльбэн шэнэдхэхэ, аптекын гэр бариха, нарай үхибүүдтэ һү үгэдэг кухни нээхэ шухала болоһон тухай ажаглалта хэгдээ. 2500 гаран хүн зонтой болоһон энэ тосхоной байдалые һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүдые абаагүйдэ арганүй. Эндэ һургуулиин наһанда хүроогүй 260 гаран үхибүүд бии. Душөөд нарайшуулда кухнида бэлдэһэн һүн хэрэгтэй. Хүрбын совхозой Тээгдын отделениин 40 гаран багашуул, саад гү, али яслиин дуталдадаг дээрэһээ боложо, гэртээ байна.

Хүрбын айлнууд телевизионно дамжуулга харадаг болоһоор униинэй. Зүгоор нютагайнгаа (Улаан-Удын) дамжуулгые хараха арганүй болошоһондоо эндэхид голхороонги. Улаан-Удэһөө хэгдэдэг дамжуулга харадаг болохын тула тусгаар ретранслятор тодхохо шухала. Тосхоной хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар үгээ ойлголсожо шадаагүй байнаар.

Дээдэ-Хүрбын сомоной Советэй харьяата тосхон һууринудта дайнай болон ажалай олон ветеранууд ажаһууна, арга шадалаараа сомонойнгоо ниитын ажабайдалда, иланганаа совхоздо, леспромхоздо туһалалсахые хүсэнэ. Олониинь хамтын хэрэгтэ аша туһатай юумэ хэжэшье байдаг. Гэхэ зуура һуулэй үедэ тэдэнэдэ анхарал нулаар хандуулагдадаг болоо. Зарим наһатайшуул тулөөгээр ядалдана, малдаа үбһэ сабшаха гэхэлэ, тухешаралтай байдал ушардаг гэһэн гомдол ороһон байна.

Энэ суглаанда совхозой, леспромхозой, лесхозой болон бусад эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, сомсоводэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ болон бусад хабаадалсаһан тула эдэ асуудалнуудые анхаралдаа хадуужа абаха ёһотой гэжэ һанагдана.

* * *

Шэнээргэ, яб саб барилгатай, досоогоошье гоё һайханаар, бэлиг шадабаритайгаар шэмэглэгдэһэн **Тээгдын дунда һургуулида** болоһон уулзалга яһала һонирхолтойгоор үнгэрөө һэн.

Хэлэ, бэшэгэй кабинет соо буряад хэлээ шудалдаг ахамад классай һурагшад, багшанар сугларжа, буряад хэлэ зааглын болоод, шудалалгын асуудалнуудта хабаатай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн үүсхэгдээ бэлэй. Хэдэн жэлэй саана һургуулинуудта буряад хэлэ зааглын асуудалнуудта хайша хэрэгээр хандаһанай гэмээр хэшээлнүүдэй үсөөржэ, һүүл тээшээ буряад хэлэ бүришье заахаяа болиһон ушарай хойшолонгууд тухай һургуулиин директор Мария Кирилловна **Жамбалова** хөөрөө бэлэй.

— Анхандаа Тээгдымнай клубта буряад залуушуулай уран һайханай бүлгэм арганүй эдэбхитэйгээр худэлжэ байгша бэлэй. Бидэнэр, тиихэдэ залуу багшанар, совхозойнгоо залуушуултай хамта гансашье дуу, хатернуудые бэшэ, мүн багахан зүжэгүүдые үндэһэн буряад хэлэн дээрээ гүйсэдхэжэ, нютагайхидаа баясуулдаг, районойнгоо болоод республикиин уран һайханай харалгануудта хабаадалсагша һэмди. Харин мүнөө тэрэ хаһамкай ямар нэгэн холын, дабтагдашагүй һонин зүүдэн шэнги һанагдана,—гэжэ Тээгдэ нютагта 24-дахи жэлээ багшалжа, наймадахи жэлээ директорээр ажаллажа байһан Мария Кирилловна шаналангяар хэлэбэ.

— Эхин классуудай һурагшадай уншамаар багашуулда зорюулагдаһан бишыхан буряад номууд тон хомор. Энэ хэрэгтэ Буряадай номой хэблэл, Уран зохёолшодой холбоон анхаралаа хандуулаг лэ, —гэжэ буряад эхин классуудай залуухан багша Дарима Цыреновна **Бадмаева** мэдүүлбэ.

Тээгдын дунда һургуулиин ахамад классуудай зарим һурагшад түрэлхи хэлэндээ тон дуратай һэн тула, түрэлхи хэлэ, бэшэгэйнгээ программаар мүнөө дээрээ бусадһаа илгаралгаагүй байна. Эдэ мэтын, мүн бусадшье ажаһуудалай асуудалнуудые уулзалгада хабаадалсаһан фермые даагша Н. Нанзатов, түрүү һаалишад Т. Иванова, В. Ихиритова гэгшэд эридээр табяа.

* * *

Совхозой нэгэдэхи отделениин түб **Тохорюугтын найман жэлэй һургуулида** багшанар болон һурагшадтай болоһон уулзалга һонирхолтой һэн. Гэхэтэй хамта энэ буряад нютагай эдир үсөгэй олонхинь түрэлхи хэлээ хэрэгсэдэггүй, тиимэһээ һургуулидаа буряад хэлэ бэшэгэй хэшээлнүүдэ ябаггүй байһаниинь гайхалтай байба.

Ямаршье яһанай хүн түрэлхи хэлээ, түрэл арадайнгаа ёһо заншал, гуримуудые мэдэжэ, сахижа абаха ёһотой юм. Иланганаа залуу наһанһаа арадайнгаа түүхэ, ёһо заншалнуудые ойлгожо абаһан хүн саашадаа бусад арадуудай гурим ёһонуудта хүндэтэйгөөр хандаха, эрдэм болбосороо һонирхолтойгоор үргэдхэхэ жэшээтэй гээшэ гэжэ уулзалга дээрэ хэлэгдээ.

Нютагай болон эндэхи һургуулиин библиотекэнүүдтэ буряад номуудай хомор байдаг тухай, хахад тосхонойнгоо гэрнүүдтэ радиогой оруулагдаагүй байһан тухай, үхибүүдые түрэлхи хэлэндэнь дурлуулха талаар хэдэг хэмжээ ябуулганууд тухайгаа, мүн «Буряад үнэн» газетэ айл бүхэнэй захижа абадаг болохо хэрэгтэ хэмжээ ябуулгануудые эдэбхижүүлхэ байһан тухайгаа багшанар Людмила Борисовна Намжилова, Бадма Дымбрылович **Найданов**, Наталья Дариевна **Нимаева**, Дулма Дашиевна **Даржаева** гэгшэд дэлгэрэнгыгээр хоорэжэ үгөө һэн.

Уулзалгын түгэсхэлдэ һургуулиин 3-дахи классай һурагша Лариса Намжилова Буряадай урдын поэт Шираб Нимбуевай «Октябрь» гэжэ шүлэг уран гоёор уншажа альга ташуулба.

* * *

Энгэртын отарада совхозойнгоо хонишод соо һүүлэй арбаад жэлдэ эрхимлэжэ, район соогоо мэдэжэ болоһон Константин Александрович Дыреновэй хүтэлбэрилдэг хонишодой томодхогдомол бригадын үбэлжөөн Тохорюугта тосхонһоо баруун хойшоо арбаад модо хараан соо оршоно. Эндэ Энгэртэ гэжэ газарта совхозой эхэ хонидой томодхогдомол отарада түл абалга түлэг дундаа ябажа байна. Бригадые даагша Константин Александрович Дыреновэйдэ һонирхолтой уулзалга боложо, орон дотор хэгдэжэ байгаа хубилган шэнэдхэлгэ тухай, ажахын үбэлжэлгын ябаса тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо. Тэрээндэ совхозой Тохорюугтын отделениие эрхилэгшэ Жамьян Гомбожапович Гончикдоржиев хабаадалсаа.

* * *

Тээгдэ, Тохорюугта нютагуудаар манай газетын уншагшадтай үнгэргэдэһэн бухы уулзалгануудта Хүрбын совхозой парткомой секретарь Георгий Гатапович Цыренов хабаадалсажа, хэлэгдэһэн дутуу дундануудые дары усадхаха талаар али бухы хэмжээ ябуулгануудые абаха байнаная мэдүүлээ һэн.

Б. ЖАНЧИПОВ,
Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корреспондентнүүд.

ЖАЛШАДАЙ ҮЙЛЭ БЭШЭГҮҮД

ГУРБАН ҮЕЫН СЭРЭГШЭД

...-ый районой Бодон-
...-ны совхозой түмэршэ дар-
...-ны ындоржо Дамбараб-
...-ны ын бүлэдэ ехэхэн баяр
...-ны Дайшалхы болон по-
...-ны ыдалсалдаа амжал-
...-ны найнгаа, уялгата сэ-
...-ны ын албые эрхимээр хэ-
...-ны ыйнгаа түлөө од-
...-ны бүүн Дашань амарал-
...-ны ын эрэгтэй эрэ бшуу. Мүн
...-ны ер ёвнчурский хлебо-
...-ны ыны районой газетэдэ
...-ны ын Даша Рабжаевай уял-
...-ны ыбые жэшээтэ һайнаар
...-ны ын байһан тухай сэрэ-
...-ны ыгаа комсомолшуу-
...-ны ыдэһэн бэшэг ба Да-
...-ны ын фото толилогдоһон бай-
...-ны ыны.

...-ны Даша Рабжаев классна
...-ны ыны, манай сэрэгшэдэй
...-ны ыны соо хүндэтэй. Тии-
...-ны ыдень нухэдынь комсо-
...-ны ын организацийн бюродо
...-ны ын байна. Комсомо-
...-ны ын дэрбэхитэй хелуун үгөөр,
...-ны ын жэшээгээр Даша нү-
...-ны ын үдэр амжалта туйла-
...-ны ын дахуулдаг, залуу
...-ны ын дүйлые һурган туһалдаг,
...-ны ын гэ гэжэ...»,— гэжэ бэ-
...-ны ыны.

...-ны ын ыгаатанай бүлын гур-
...-ны ын үеын сэрэгшэ Даша
...-ны ын Эхэ орондоо үнэн
...-ны ын нангин уялгаяа дүүр-
...-ны ын ыйнаниинь юрэ тохёол-
...-ны ын үшаар бэшэ, бүри уг ун-
...-ны ын ихэтэй, уе демжажа ерэ-
...-ны ын ыйлэ эрхишээгүй гүн удха-
...-ны ын гүнэгэгы үндэһэтэй, эхэ
...-ны ын хүмүүжүүлэн, сэдьхэл
...-ны ын бүхөөр хадуулга-
...-ны ын бодолой шэнжэһээ
...-ны ын ыгтай үйлэ хэрэг, зан-
...-ны ын болоно гэжэ баталха
...-ны ын ыгаг.

...-ны ын ыбэгэ зэргэ гушаад
...-ны ын комсомолец Раднаев
...-ны ын ыбжажагай залуу наһа-
...-ны ын эрдэм соёл хүгжөөл-
...-ны ын зетэй хамтын ажал
...-ны ын ыйн, мүн малша бууг-
...-ны ын ыйлэд зоной ажабайда-
лые үндэһөөрнь хубилгажа байһан ує сагтай холбоотой юм. Бухы сэдьхэл зүрхөөрөө шэнэ байдалда талархажа, тэрэнэй түлөө тэмсэн оролсоо бэлэй. Ангиин дайсад хороо бусалаа һааб даа. Тэрэниие түрүүшээр идхаа, ядахадаа айлгаа, занаа, буудаа, тээд һүрдөөжэ сухарюулаагүй. Тогтоолсоһон колхоздоо комсомолой ячейкын секретарэр, бригадираар худэлжэ, ажахыгаа бэхижүүлжэ, ажабайдалаа, батадхажа байтарһь дайн эхилшоо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, милитарис Японие бута сохитор, сэрэгэй албанда ябаа. Эх орондомнай тохёолдоһон эгээл аюултай, хүшэр хүндэ сагта Коммунис партиин зэргэдэ абтажа, ротын парторганизацийн секретариин уялга бэелүүлээ. Тиигэжэ дайсанаа даралсан, дайшалхы олон медальнуудтай гэртээ бусаһан юм. Хамсыгаа шуун, ажахыгаа һэргээлсэлгын худэлмэридэ хабаадажа, таряан ажалай бригадираар, колхозой парторгоор тэрэ ажаллаа. Шанагын сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр худэлжэ байтараа, ажал дээрээ гэнтын аюулаар тэрэ һаһа барашоо һэн.

Тэрэнэй хүбүүн Цыбикдоржын багаа балшар наһан дайнай хүшэр сагта тудалдаа юм. Удахэ даарахые, батажаагүй эзэм дээрээ даажа абаһан худэлмэркин хүндые тэрэ баһал үзөө. Дайнда ошоһон эсэгээ табан жэл шахуу хүлеэһээр үнгэрөө. Тээд арайл гэжэ хүлеэн угтаһан эсэгэнь удангүй наһа бараа. Үбгэн эсэгынгээ, зон айлайнгаа, түрэл засагайнгаа үргэмжөөр һургуули тэрэ дүүргэжэ механизатор мэргэжэлтэй болоо һэн. Тииһээр байтар уялгата сэрэгэй албанда абтаа. Далайн-Сэрэгэй Флодто дурбэн жэл соо алба хээ. Тиихэдээ эрхим амжалтатайгаар албаяа дүүргэһэн юм. Тэрэниие командованиин хэдэн һайшаалай грамотанууд гэршэлдэг. Ц. Дамбарабжаев Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэртэ формоёо үмдэжэ, дурасхаал болгон барюулһан кораблиингаа вымпел тугые ханадаа үлгэдэг. Хүбүүдтээ морягай онсо өөрсэ албан, тэрэнэй ажабайдалда ямараар саашадаа нулөөлэн туһалдаг тухай хөөрэжэ үгэдэг һайхан заншалтай. Сэрэгэй албанда байхадаа, КПСС-эй зэргэдэ абтаһан юм. 25 жэлдэ механизатораар тэрэ ажаллаа, мүнөө дархална.

Рабжаевтанай бүлын хоёрдохи үеын сэрэгшын энэ хугасаа соо түрэл совхоздоо бүтээһэн юумые тоолохо болоо һаа олохон байха. Ажахын хүтэлбэриһөө хүртэһэн магтаал һайшаалнуудай тусхай грамотанууд бии. Үхибүүдээ хүмүүжүүлхэдэ, үндылгэхэдэ эхын үүргэ тон ехэ гүб даа. Тиимэһээ 4 үхибүүдые айл болгоһон Дашын эхэ Ольга Бадмаевнае дурдангүй байхын арганүй. Тэрэмнай түрэл совхоздоо таһалгаряагүй ажаллажал ябадаг хүн.

Иимэ уг унгиһаа, эрэлхэг зоригтой хүнүүдһээ залгамжалан ерэһэн, иимэ бүлэдэ «хүлөө шоройдожо» хүн болоһон гурбадахи үеын сэрэгшэ Даша Рабжаевай Эхэ оронойнгоо урда нангин уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байхань дамжаггүй.

Д. ТОГОШИЕВ,
худөө бэшэгшэ.

Индиин бүлэ даанги байдаг 40 жэлэй, Агуу Октябриин революциин 70 жэлэй ойнүүдта зорюулагдаһан ...-ын хаан барисаанай ...-ын эдэ хоёр ороной ...-ын зетэй хамтын ажал ...-ын соёлой ажабайдалда ехэ үйлэ хэрэгүүд боложо байна.

Индиин хоёр мянга гаран эрхим дуушад, хатаршад, театральна ба аман зохёолой коллективүүд СССР-тэ ерэхэ. Совет ороной зохёохы ажалтай мүн лэ эрхим коллективүүд энэдхэг арадта айлшалха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Карнатака штадай артистнууд «Сомана Кунита» гэжэ заншалта хатар гүйсэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохроника.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ШЭНЭ СОВЕТ ҮҮСХЭЛ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэн Мэдүүлгые дэлхэйн олон ороноудай политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд үргэөөр шэнжэлэн таниһарилна.

БУДАПЕШТ. Буу зэбсэгүүдые хурааха, шахардуушанга байдалые һуларуулха замда тодорхой хэрэгүүдые бэелүүлхээр, гадаадынгаа политикада бүтэмжэтэй һайн, али бухы юумэ хараада абаһан һанал бодолые хүтэлбэри болгохоор бэлэн байһанаа Москва үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ «Непсава» газетэ бэшэнэ. Шэнэ совет үүсхэл гансал Европо түбидэхи байдалые һайжаруулхын бэшэ, харин Азидахи, бухы дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдалые гуримшуулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай баина.

СОФИ. Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ тохёолдоһон байдалые һайжаруулха, ракетно-ядерно-замоуу л и н а й орёо нарин буу зэбсэгүүдые, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые зохёон бүтээлгые зайсуулха арга СССР-эй гаргаһан шэнэ үүсхэл олгохо байна гэжэ «Земеделско знаме» газетэ шэнжэлэл соогоо бэшэнэ. Буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурялгын асуудалнуудта Советскэ Союз таарамжатай зохидоор, зорилгойгоор нэгэнтэ бэшэ хандадаг гээшэ. Холбоото Штадууд энээндэ харюусалгатайгаар хандаха ааёза гэжэ дэлхэйн арад түмэн хүлеэнэ. Энэ асуудалаар СССР-тэй хэлсээ баталалгаһаа арсаха ямаршье үндэһэ баримта байха ёһогүй.

ГАВАНА. Ядерно-замбуулинай зэбсэгтэ үе сагта Советскэ Союз шэнэ политическэ бодомжотойгоор хандажа, улаасхоорондын асуудалнуудые шиидхэхээр бэлэн байһанаа шэнэ эдэбхи үүсхэлээрээ хүн түрэлгэндэ үшөө дахин гэршэлбэ гэжэ Пренса Латина агентство тэмдэглэнэ. Тэрэнэй ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһыень СССР-эй бүтэмжэтэй һайн ээлжэгээтэ дурадхал үшөө дахин харуулна.

ПЕКИН. «Совет х

СОЁЛОЙ ҺОНИН

СҮЛӨӨ САГАА ҺОНИРХОЛТОЙГООР

Баргажанай районой Бодоной совхозой столовын байшан соо эндэхи комсомолой комитедэй ба Соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр «Байгал» гэжэ нэрэтэй архигүй кафе нээгдэбэ. Энэ кафе нээлгын үдэр Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэй тудалдажа, эндэ нютагай дайнай болон ажалай ветерануд, совхозой хүдэлмэришэд залуушуул олоороо сугларжа, һайндэрэй үдэшэ болобо. Сугларагшадай урда дайнай ветерануд Г. И. Мисюркеев, А. В. Толстихин үгэ хэлээ. Удаань «Хүбүүд, хабаяа туршаял!» гэжэ конкурс үнгэргэгдэжэ, совхозой жолоошон А. М. Кокорин түрүү һуури эзэлээ. Энэ үдэшын программые хүүгэдэй саадай хумүүжүүлэгшэ И. Н. Белькова шадамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ, хүн зон сэдьхэл дүүрэн гэр гэртээ тараба.

Архигүй энэ кафе сүлөө сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэхэ дуратайшуулда хододоо нээлгэтэй байха юм.

Н. ТОРОМОВ.

«САНАГЫН» ТООСООН

П. Чайковскийн нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо Захааминай районой «Санага» гэжэ дуунай болон хатарай арадай ансамблиин тоосоото концерт һаяхан үнгэроо һэн.

Уран һайханай талаар хүтэлбэрилдэг Борис Ринчинов, балетмейстер Николай Тарбаев хоёрой ударидадаг тус ансамблиин гэшүүд буряад, ород дуунуудые, мүн манай ороной болон хари гүрэнүүдэй арадуудай олон тоото хатарнуудые гүйсэдхэжэ, харагшадайнгаа нэрьемэ альга ташалгада хүртэһэн байгаа. Тодорхойлбол, Н. Намсараев Б. Тарбаев хоёр буряад арадай инструментнүүд дээрэ шадамар бэрхээр наадаа. Тиихэдэ һайхан буряад дуунуудые Д. Гендунова, К. Уржанова гэгшэд сугларагшадта бэлэглээ. Харин барилгашан Б. Жамьянов, Санагын дунда һургуулиин багша Е. Жигмитова, интернат-һургуулиин хүмүүжүүлэгшэ А. Жугдуров гэгшэд хатар гүйсэдхэхэ уран бэлигээ харуулжа, олоной магтаалда хүртөө һэн.

Борис Лубсанович Ринчиновтэй хоорэлдэхэдэмнай, гэртээ бүсаха харгыдаа Ивалгын районой Оронго һуринда, Зэдын районой түб Петропавловкада, тиихэдэ энэ районой үшөө хоёр һуринда концертнүүдые табихаар хараалагданхай юм гэжэ мэдүүлээ һэн.

Улаан-Удэдэ үнгэрһэн тоосоото концертдэ тус ансамблиин 24 хүн хабаадаһан байна. Харин коллектив бүхыдоо 70 хүнһөө бүридэдэг юм.

Санага һуркинай олон залуушуул ансамблиин гэшүүн болохо дуратай. Энэ хадаа һайшаагдамаар үзэгдэл гээшэ. Энээн дээрэһээ Захааминай районой Санага нютагта ехэ багагүй бүхы зон дуун болон хатарта ехэ дуратай гэхэдэ алдуу болохогүй ха.

П. БУРМАКИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Гендунова буряад дуу гүйсэдхэнэ.

Авторай фото.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ҮДЭРНҮҮД

Ород хэлэнэй ба литературын долоон хоног Иисэнгын дунда һургуулида һаяхан үнгэрбэ. Бага классуудай үхибүүд ямар нэгэ уран зохёолшын бүтээл зүжэглэн табилгаар мүрысөө. Эндэ 5-дахи «А» классай һурагшад «Добтолго» гэһэн расскэзаар зүжэг найруулан табиһан байна.

Харин аха классуудай һурагшадай дунда «Юун, хаана, хэзээ?» гэһэн викторина ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Эндэ 9-дэхи, 10-дахи классуудай олон юумэ мэдэгшэд багшанарай асуудалнуудта харюусажа, 11:9 гэһэн тоотойгоор илаа.

Долоон хоногой түгэсхэлдэ Булат Окуджавын зохёохы намтарта зорюулагдаһан «Арбатский романс» гэжэ уран зохёолой үдэшэ үнгэргэгдэбэ.

Д. ДОРЖИЕВА.

Яруунын район.

Шэлэй заводой соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной сүлөө сагые ашаг үрэ ехэтэйгээр, һайнаар үнгэргэхэ гэжэ оролдодог юм. Тиин эндэ «Нүхэд басагад» гэжэ клуб эмхидхэгдэжэ, һая түрүүшынь үдэшэ үнгэргэгдэбэ. 40—50 хүнэй хабаадаһан тэрэ үдэшэ сугларагшадта 1987 оной хубсаһанай моодо дурадхагдаа.

Шэлэй заводой посёлогто оршодог «Оюуна» гэжэ ажаһууда-

КЛУБУУДАЙ ГАЛХАНУУД

лай комбинадай модельер-консультант И. В. Пантаева комбинадтань оёгдоһон моодной хубсаһа үмдэһэн хүнүүдые асаржа, олоной анхаралда табиһан байна.

— «Нүхэд басагад» гэжэ клубтамнай гансал басагад, хадамда гараагүй эхэнэрнүүд ябаха юм,— гээд Е. В. Семёнова хөөрэнэ.— Харин хэдэн жэл соо хүдэлжэ байһан «Найдал» гэжэ клубнай эхэнэрнүүдтэ зорюулагданхай гээшэ. Шэнэ клубнай басагадые бэеэ зохидоор абажа ябахаар хүмүүжүүлхэ гэһэн зорилготой. Үнэеэ зохидоор хэхэ, косметикэ зүбөөр хэрэглэхэ, мооднооp хубсалха, гэрэй эзэн эхэнэрэй хэхэ ёһотой юумые бүлтыень хэжэ һураха, эдеэ бэлдэжэ шадаха гэхэ мэтэ асуудалнууд олон ааб даа.

Энэ клубта ябаад, зорилгодонь хүрэмэ болоод, хадамда гараһан басаган «Залуу гэр бүлын клубай» гэшүүн боложо ородог юм,— гээд Елена Викторовна хөөрөөгөө дүүргэбэ.

«Залуу гэр бүлын клуб» эндэ мүн һаяшаг эмхидхэгдэнхэй. Тиигэбшье олон гэшүүдтэй, олондо һонирхолтой боложо эхилэнхэй. Заводто хүдэлжэ байһан залуу айлнууд хамтын байрада байна. Эдэ айлнууд хамтаржа, түсгаарлагдаһан клубтаа ерэхэдээ, сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэнэ, амарна.

Түс клубай ээлжээтэ заседани январиин 30-да болоо. Шэнэ гэр бүлые эрхилэлгэдэ элдэб асуудалнууд гарадаг. Харин клубай гэшүүд клубай хүдэлмэрилэгшэдэй ашаар асуудалнуудаа шиидхэнэ, зүб харюу олоно. «Алкоголь ба эхэнэр» гэһэн темээр хөөрэлдөө үнгэргэхөөр врач уригдаһан байна. Һүүлээрнь кинофильм харуулагдаа. Харин февраль соо энэ клубта һургуулиин багша үхибүүнэй доктор хоёр уригдахаар хараалагданхай.

Шэлэй заводой посёлогто ажаһуудаг залуу хубүүдтэ «Ерээдүйн сэрэгшэ» гэжэ клуб нээгдэхэнь.

Эдэ бүгэдэ хэмжээнүүдэй ашаар посёлогой залуушуул соёлой байшанда сугларжа, сүлөө сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэдэг болохо юм.

— Эдэ хэмжээ ябуулганууддаа хүн зониие хайшан гэжэ суглуулдаг зомта?—гэжэ асуубабди.

— Заводойнгоо радиогоор «Клубай мэдээсэл» гэһэн дамжуулга хэдэг зомди. Тэрэмнай бүхы цех, участогуудта зэдэлдэг юм. Хоёрдохёор хадаа, соёлойнгоо байшангай хажуудта, заводтоошье соносхолнуудые үлгэдэгбди,—гэжэ нүхэр Семенова харюусаба.

— Хүдэлмэридэтнай хэн туһалдаг гээшэб?

— Заводоймнай партком дэмжэдэг. Комсомолшууд заабол хабаададаг, туһалдаг. Тиихэдэ байшангай хүдэлмэрилэгшэд директорһээ эхилээд, эдэбхи үүсхэл ехэтэй зон лэ даа.

Богонёор хэлэхэ болоо һаа, Улаан-Удын шэлэй заводой соёлой байшанда һонирхолтой үйлэ хэрэгүүд болодог байна. Эндэ драматическа студи хүдэлдэг, хореографическа коллектив бии, духовой оркестр, дуунай-инструментальна ансамбль эмхидхэгдэнхэй. Тус байшангай хүдэлмэрилэгшэд һаяар 30 гараһан һаһатай эхэнэрнүүд болон эрэшүүлэй клуб эмхидхэхэ һанаатай байна.

В. ТОКТОХОЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Техникэеэ эртээнһээ бэлдэхэ»— түрүү бэшэг. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө — суглуулбари. Агуу Октябриин 70 жэлой ойдо зорюулагдаһан Яруунын районой арбан хоног. Республикын хүндэлэлэй самбар.

Хоёрдохи хуудаһанда. Яруунын районой арбан хоног. «Өөрөө өөртөө экономист» — С. Убеевэй статья. «Жэлэйн гээ түсэб — декабриин 1-дэ» П. Натаевай хэһэн хөөрэлдөөн. Газетын болон арадай хиналтын комитедэй хэһэн шалгалта. «Шухала шалгалтануудай урда тээ». Республикын арадай хиналтын комитедтэ.

Гурбадахи хуудаһанда. Улаан-Удэһөө Москва хүрэтэр ябагаар, санаар ошоһоор 50 жэлэй ойдо. «Байгал далайһаа нинслэл хүрэтэр» — С. Тыхеевагай статья. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Байгал шадарай түрэл хизаарнай,— суглуулбари. Угнай Октябрьһаа эхитэй.

Сонсир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30—Время. 9.15—Амиды байгаали. 10.15—«Конец света с последующим симпозиумом» —3-дахи сери. 11.30—Баримтата фильм. 12.30—«Амар сайн, хүгжэм!» 13.00—Шэнэ һонин (13.05 хүрэтэр). 17.00—Шэнэ һонин. 17.15—Баримтата фильмүүд. **Улаан-Удэ.** 17.55 —«Байгал». 18.25—КПСС-эй XXVII съездын хүдэлмэриин ойдо. **Москва.** 19.10—«Член правительства» уран һайханай фильм. 21.10—Время. 21.55—**Мартын 8-най Эхэнэрнүүдэй улаасхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан.** 23.15—Зураб Соткилава дуулана, хөөрэнэ. 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—География. 8-дахи класс. 10.05—Англи хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.35—Хүгжэм. 1-дэхи класс. 12.05 — «Эжын һургуули». 13.05—«Кармелюк»—уран һайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 15.35 — Шэнэ һонин. 17.55—Концерт. **Улаан-Удэ.** 19.10—Шэнэ һонин (буряадаар). 19.25—«Эжыдээ хэһэн бэлэгни». Улаан-Удэ хотын Пионернүүдэй байшангай кружогойхид хабаадаха. 20.05 — «Аялга дуунтай уулзалга» (буряадаар). 20.45—Мультфильм. **Москва.** 20.55—«Амгалан нойрсогты, багашуул! 21.10—Время. 21.45—«Таанад энээниие хэжэ шадахат». 22.35—«Кармелюк» —4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери.

Улаан-Удэ Москва хүрэтэр ябагаар, санаар ошоһоор 50 жэлэй ой мүнөөдэр

ТҮҮХЭДЭ ОРОҺОН АЯНШАЛ

1935 ондо Москва хотын эрэшүүлэй команда Комсомольскна-Амуре хото ябагаар ябажа хүрэһэн һураг суу ороной залуушуулай дунда онсо һуури эзэлһэн юм. Манай комсомол басагад энэ үүсхэлые дэмжэн, Улаан-Удэ — Москва гэһэн зам ябагаар, санаар гаталха тухайгаа мэдүүлһэн байгаа. ВЛКСМ-эй областной комитет энэ үүсхэлые дэмжэн, Москва хүрэтэр санаар ошохо хүнүүдые бэлдэхэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ захалһан юм.

Үүхы шалгалта, хөөрэлдөө, уулзалгануудай һүүлээр «Динамо» бүлгэмэй гэшүүн Вера Любимская, Алайрай МТС-эй полит-хүдэлмэрилэгшэ Елизавета Константинова, ПВЗ-гэй инструментальна цехтэ слесареэр хүдэлжэ байһан би, хүгжэмэй училищиин һурагша Анастасия Сункуева, Кабанскын районой колхозой гэшүүн Мария Хахалова гэгшэд холын аяншалгада хабаадаха эрхэдэ хүртөө бэлэйбди.

Манай командын хүтэлбэрилэгшөөр БМАССР-эй Арадай Комиссариадай Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын республиканска комитедэй түрүүлэгшэ Л. Н. Бобыкин, политическэ хүтэлбэрилэгшөөр ВЛКСМ-эй обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ А. С. Сазонов томилогдоһон байгаа. Долоон хүнһөө бүридэһэн командымнай зургааниинь комсомолшууд, гурбан ород, дүрбэн буряадһаа сугларжа интернациональна коллектив болгогдоһон юм. БМАССР-эй Наркомземэй аппарадһаа А. Б. Бутунаев командын старшина боложо ерээ һэн.

1936 оной октябрь һарын эхеэр командын гэшүүд жэлэй һорилго гаранхай, аян замда үглөө, мүнөө гарахаар бэлэн болобо.

ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Н. Ербанов, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Шулунов гэгшэд командын гэшүүдэй байдалаар һонирходог, али болохо туһаламжа үзүүлдэг һэн.

...Аяншалгын түрүүшын үдэр. 1936 оной октябриин 21. Намарай харалган үдэр һэн. Хүгжэм, дуугаар эзэлһэн Революциин талмай дээрэһээ бидэнэр холынгоо аян замда үдэшэгдоо бэлэйбди. Улаан-Удэһөө саашалха замдамнай «Аян замдаа һайн, һайхан ябажа ерэгты!» гэһэн үряалтай бэшэгүүд дээрэһээмнай самолёдһоо шэдэгдэжэ, бидэнэрые угаа ехэеэр баясуулһыень мүнөө хүрэтэр мартадаггүйбди. Эрхүү хото хүрэтэр түмэр харгы зубшаад, аадар бороо доро ябагдаа гээшэ. Хоёрдохи үдэртөө зарим басагаднай хүлөө холожо, түрүүшын бэрхэшээл үзэгдэжэ эхилбэ. Номин тунгалаг Байгал далайн эрьеэр зурыһан харгын тоннель соогуур гарадаг һэн тула, бидэнэртэ аргагүй хүшэр бэйгдаа. Поездын үнгэрхэдэ, бэе бэеэ орхингүй, хүшэр замаа болгоожо гаталха гэжэ эрмэлэзэдэг байгаа гээшэбди. Хүндэ харгыгаа гаталбабди гэн гэһэйшни, зүргэшьегүй шобхо үндэр шулуун хабсагай! Ехээр лэ эсэгдэгшэ бэлэй. Арадаа үргэлһэн 12 килограммай шэгнүүртэй ашаан, арай шамай зүдхэжэ ябаһан бидэнэртэ үлүү хүндоор үзэгдэхэ. «Эсэһэн мориндо ташуур хүндэ» гэжэ манай буряад зоной хэлсэдэгынь ой ухаандаа оруулхадаа, бага зэргэ хүсэ тамирнай нэмэһэндэл адли бологшо бэлэй. Бидэнэртэй суг аян замда гараһан Байгал нохоймнайшье эсэһэндээ хэбтэшоод хулынгоо ула долёодог һэн. Гайхалтай бэлэй. Нохой хүнһөө түрүүн эсэнэ гээ һаа, мүнөө хэн этигэхэб даа. Юун гэжэ хэлэбэб, Байгал нохоймнай түбһэн юумэнэй — шубуун, шандаганай, бусад амитадай хойноһоо гүйжэл, намнажал мэдэхэ. Тиихэдээл эсээ юм бэшэ гү?

Нэгэтэ Байгал далайн эрьедэхи хаданууудай дунда ябаха үедөө үбэлэй эхилһэн гоё һайхан байгаалиин үзэгдэлтэй ушархадаа, эсэнэн сусаһанаашье мэдэнгүй, аян замаа үргэлжэлүүлһэнээ мүнөө зүүдэн мэтээр һанадаг гээшэбди. Тиихэдэ эзэгүй ой тайга соогуур ябахадаа, эндэ амидардаг ан гүрөөлнүүдтэй, сагаан дэгэлээ нэмэрһэн шандагахантай дайралдадаг байгаабди.

Эрхүү хото. Эндэ бидэнэрые халуунаар угтажа абаа һэн. Тэдэнэй дунда П. М. Шулунов, И. Л. Альцман, манай врач А. В. Овчинников болон Эрхүү хотын олон тоото түлөөлэгшэд бии байгаа. Эрхүүгэй медицинскэ институдта бэеэ үзүүлһэн, хотын залуушуултай уулзалга үнгэргэнэн байнабди.

Агууехэ Октябриин социалис революциин XIX жэлэй ойн һайндэрые Черембассай шахтернуудтай тэмдэглэжэ, шулуун нүүрһэ малтагшад бидэнэрэй аяншалгые үндэрөөр сэгнээ бэлэй.

Ура-аа! Тулундада бидэнэрые К. Т. Барабанов угтажа байба. Тэрэ бидэнэртээ түрүүшын саһанаар һолжорхо сананууд ыемнай асарһан байба.

Бидэнэр ябагаар 777 километр ябаһан байнабди. Харин сананууда унахадаа, далитай болоһондол тургөөр, хүнгөөршье аян замаа гаталдаг болоо һэмди. ВЛКСМ-эй ЦК бидэнэрэй хаана ябаһаар һонирхон, өөрынгөө түлөөлэгшэ И. В. Кривошеиниие эльгээһэн юм. Тэрэ бидэнэртэй Нижнеудинскда уулзаа бэлэй. Бидэнэртэй хахасахадаа: «Бэрхэнүүд гээшэт. Аян замаа һайнаар үргэлжэлүүлыт!» — гээ һэн.

Красноярска хизаарай гүн тайгын гоё һайхан гээшэны! Харгын хоёр замаар шугамдал адли сэб сэхээр, ербын һуурһан хэдэн зуун жэлдэ ургажа байһан нарһан, хасуури болоод байгаалиин шэмэглэлнүүд угтаба. Саһаншье ехээр оронхой, түрүүлэн ябаһан зүргэшэндэ хэсүүтэйхэн, хүндэшье һааб даа.

Новосибирскдэ уулзаха гэһэн болзортоо нүхэр Кривошеин ерэнхэй, бидэнэрэйнгээ аян замаа тургөөр дүүргэхэ эрмэлзэлтэй байһыемнай һайшаагаад, Москва хотодо удаадахи уулзалгаяа үнгэргэхөөр хэлсээ һэмди. Сааналмнай хүшэр хүндэ гаталууртай Барабинскын үргэн дэлюун тала дайда бидэнэрые хүлеэжэ байгаа. Обь мүрэн гаталхатаймнай сасуу үргэн ехэ тала дайда бидэнэрые угтаба. Хорон хурса, шанга һалхин. 45—50 градус хүйтэн. Энэ тэмдэглэл соогоо эндэ ушарһан бүхы хүшэр хүндэ үзэгдэлнүүд тухайгаа бэшэхын аргагүй. Барабинска талаар 624 километрэй зайе арбан үдэрэй туршада гаталаа һэмди. Бидэнэрэй хада уула, тала дайдаар иигэжэ ябахада Улаан-Удэһөө, Москваһаа иимэ удхатай телеграммануд абтадаг һэн: «Шанга һалхи, шуургатай, ехэ хүйтэн уларилтай үдэрнүүдтэ командые ябуулхагүй...» Нэгэтэ түмэр замай харгын харуулшанайда аян замайнгаа дэбтэртэ тэмдэг табюулхаяа орон гэһэймдай: «Би таанадые яашье табихагүйб. Харана гут, энэ ноёдой эльгээһэн телеграмма. Газаамнай 45 градус хүйтэн, саһатай бордоһотой» гээд лэ тэрэ дэбтэрыемнай үгэхэ юумэн бэшэл. Харин бидэнэрынь уурал бааюулма дулаан гэртэ һууха аргагүй дээрэһээ тэрэ үбгэжөөлөө арай шамай үгэ хүүртээ оруулжа, аян замаа саашань үргэлжэлүүлээ һэмди.

Мүн хада руу һалхи, шуургантай урилдан һолжорхо гээшэ баһан өөрын онсо илгаатай бэлэй.

Богданович станцида бидэнэртэй уулзалдаһан «Известия» газетын корреспондент иигэжэ бэшээ һэн: «Ураалай саадахи талада айхабтар шанга һалхитай. Мори унаатай, машинатай зон хэдэн хоногой туршада газаашье гарахаяа зүрхэлнэгүй. Харин Бурят-Монголой зүрхэтэй, шуумар табан басагад Улаан-Удэ—Москва гэһэн аян замаа сагай ямаршье уларилда үргэлжэлүүлнэ».

Ураалай саана гарахадамнай Татарай, Башкириин, Чувашай, Мордвагай болон бусад аха дүү республикануудай, областьнуудай ажалшад хүндэмүүшэ ёһоор угтадаг, үдэшэдэг байгаа.

Иигэһээршье хагсуу хабар боложо, санаар ябаһан бидэнэртэ баһал хүшэр хүндэ болоодхибо. Заримдаа һүниндөө саһанай хүрэхэдэ аян замаа үргэлжэлүүлдэг, үдэрынь бага зэргэ амардаг байгаабди. Москвада дутэлөөд ябахадаа, хүхиһэндөө аяар 127 километрэй зай гаталжархахадамнай, бидэнэй хойноһоо ябаһан старшина Бутунаев бидэнээ хүсэжэ ядаа бэлэй. Яахадааб гэхэдэ, үдэртөө 70—75 километрэй зай гаталхадамнай, бидэнэй эдеэ хоол ашаһан моридынь эсэшэдэг һэн. Тиимэһээ Алексей Буянтуевич 20—25 километрэй зай гаталаад, тэдэнээ һэлгэхэ баатай болодог бэлэй.

— Басагад, Москва хараг-даа!— гээд политрук Сазоновой хэлэхэдэнь, бидэнэрынь бүри хүсэ шадалтай болоһондол адли урагшаа тэгүүлдэг байгаабди.

1937 оной марты... сквада түбэй «Д... дион» дээрэ, саһ... гаар, хэгдэһэн эр... дэлэлэй тойролго хо... туйлаһан амжалтаа... улаан торгон лент... бэлэйбди. Түүхэ дэ... һон холын энэ аян... һоор тэбхэр табки... һайндэр мүнөөдэр п... шэ. Гушаад онуу... басагад, мүнөө б... шэн эжынэр болоо... оронойнгоо ниис... хото хүрэтэр 6065 к... зайе 95 үдэр соо р... рүүшынхеэ хүрэһэн... һанан хөөрэлдэнэ... бди.

Спорт гээшэмни... энхэ элүүрэй, залуу... гоё һайхан, элүүр... тэй болоходомнай... туһа нэмэри үг... үеын залуушуулда... хэтэ мүнхэдоо п... бидэнэр үнэн зүрг... нэбди.

Улаан-Удэһөө И... рэтэр ябагаар, са... һоор 50 жэлэй ой... рамдуулан, республи... шадта физкультура... олоороо хабаа... үряалһан эстафетэ... набди.

С. Т...

Улаан-Удэһөө М... рэтэр а...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. К... С. А. Тыхеева, А. С... А. Б. Бутунаев; зогсо... Сункуева, В. Г. Б... Е. А. Константинова... халова; зогсоно — Б... бунов.

(1937 оной февр... Свердловскдо б... зураг).

ЭРЭЭЛХЭГ ТАБАН

Үнгэрөөд байһан он жэлнүүдые эрьен харахадаа, бидэнэр шэнэ орьёл өөдэ дабшаһан ажалай түрүүшүүл, эдэбхи үүсхэлээрээ олоной дунда мэдээжэ болоһон хүнүүд тухай домоглон хөөрэжэ үгэхые ороддодог гээшэбди. Жэшээлэн, түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ Эхэ орон доторнай ажалай ямар ехэ долгиной эбхэрһые ой ухаандаа бодоод үзэхэдэ, гайтайхан лэ үе саг бидэнэрэй аха заха нүхэдтэ дайралдаһан гээшэ. Мүнөө түүхын хуудаһа иража харахадаа, гушаад онуудые баатар габьяата ажалаараа суурхаһан жэлнүүд гэжэ тоолодогби. Энэньшье гайхалгүй юм. Тиихэ үедэ холын Хойто полюс хүрэһэн папанинтанай, челюскинтэнэй габьяа, агаарай үндэрые дабажа, дэлхэй дээрэ рекорд тогтооһон Коккинаки, холын зайда агаарай онгосо жолоодоһон Эхэ ороноймнай гурбан баатар басагад Осипенко, Гризодубова, Раскова... Мүн летчигууд Чкалов, Громов, Беляков гэгшэд түүхэ домогто дуулдаагүй габьяа гаргажа, Америкын Холбоото Штадуудта хүрэжэ, Эхэ ороноо шэнэ амжалтаараа суурхуулһан һэм шуу...

Залуу совет ороной ажабайдал иигэжэ шэнэ эмжалта, илалтаар эхилжэ, түби дэлхэйн түрүү үзэлтэй арадуудай дунда һонирхол татадаг, омогорхуулдаг байгаа ха юм. Эгээл энэ үедэ манай республикын залуушуулай дунда Улаан-Удэ—Москва гэһэн замаар холын аяншалгада ябаха тухай гайхамшагта үүсхэл дэлгэрээ һэн. Энэ аяншалга эмхидхэхэ хэрэгые партиин, комсомолой органууд, республикын физкультурна коллективүүд богони саг соо эмхидхэжэ, табан басагадаа холын аян замдаа үдэшөө һэн. Эдэнэрнэй хэд бэ гэхэдэ, В. Любимская, Е. Константинова, С. Тыхеева, А. Сункуева, М. Хахалова гэгшэд болоно.

Вера Любимская (нэгэдэхи зураг) Кабанскын районой Худара тосхондо түрэһэн. Тэрэ наймадахи класс дүүргээд, Улаан-Удэ ерэжэ, милициин нэгэдэхи отделениндэ хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Тиихэдээ Вера санаар урилдахадаа, хурдан солбон байжа, «Динамо» бүлгэмэй, мүн городой болон республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэдэг байһан. Түүхэтэ аяншалгынгаа удаадахи жэлдэ Вера Григорьевна нүхэртээ Москва хото нүүжэ ошоһон юм. Тэрэ Москва хотын Войковой нэрэмжэтэ заводто пенсидэ гаратараа хүдэлһэн намтартай.

Елизавета Константинова (хоёрдохи зураг) Эрхүүгэй областиин Алайрай райондо түрэһэн байна. Улаан-Удэ ерэжэ, буряад долоон жэлэй һургуулида һураа. Удаадахи жэлнүүдтэнь нютагтаа эмхидхэгдэһэн МТС-тэ политическэ хүдэлмэрилэгшын туһалагшаар хүдэлөө. Тиихэдээл санаар ябахадаа хурдан гэжэ нютагтаа суурхаһан байгаа. Москва санаар ошожо ерэһэнэйнгээ һүүлээр Елизавета Андреевна ВКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи һураха аар зууршалагдаһан байна. Һүүлээрнь партиин Буряадай обкомой партийна һургуулида һуралсалай талаар орлогшоор хүдэлөө. Мүнөө Елизавета Андреевна пенсидэ гаранхай, Москвада ажаһууна.

Командын гурбадахи гэшүүн **Софья Тыхеева** (гурбадахи зураг) Кабанскын районой Дунда-һэлэнгэ нютагай үгытэй тараашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Эхин һургуули дүүргээд, Улаан-Удэ ерэжэ, Постышевой нэрэмжэтэ ФЗУ-да һураа. Эндэ хоёр жэл тойрон һураад, паровоз-вагон заһабарилгын заводто слесареэр хүдэлхөөр эльгээгдэбэ.

— Соня, заводой комсомолой комитет шамайе Москва санаар ошохо командын гэшүүн болгохо гэһэн дурадхал оруулаабди гэжэ цехэй комсорг Алексей Зубков тиихэдэ намда хэлээ бэлэй,—гэжэ С. Тыхеева хөөрэнэ.

—Би санаар ябадаг үгы ха юмбиб,—гээд харюусабаб.

— Таанадай холын замда гаратар саг бүхэли жэл. Тиимэһээ һурана бэзэш. Бү арсыш! —гээд тэрэмни һалахаар бэшэ байба.

Софья Ананьевна Москваһаа ерэһэн жэлдээ ВЛКСМ-эй обкомой секретарияар дэбжүүлэгдэнэн байгаа. Мүн 1937 ондо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан юм. Удаадахи жэлнүүдтэнь партиин обкомой партийна һургуулиниий таһагай инструкторраар хүдэлөө. Тиин 1941—1942 онуудай һуралсалай жэлдэ багшанарай институдай түүхын факультедтэ һуралсалаа үргэлжэлүүлнэн байна. Институт дүүргээд, Улаан-Удын 2-дохи дунда һургуулида багшалһан, партиин обкомой һургуулинууд болон ВУЗ-уудай секторые даагшаар, республикын гэгээрэлэй министрэй орлогшоор, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай заочно отделениин проректорэзр наһанайнгаа амаралтада гаратараа хүдэлнэн байна.

Анастасия Сункуева (дүрбэдэхи зураг) Эрхүүгэй областиин Балаганска райондо түрэһэн байна. Республикын буряад долоон жэлэй һургуули дүүргэгэн юм. Удаань театрально-хүгжэмэй училищида һуража байхадаа, санашадай командын гэшүүн болоһон байгаа. Москваһаа ерэһэн жэлдээ Буряадай хүдөө ажахын институдта һуралсалаа үргэлжэлүүлнэн юм. Удаань пенсидэ гаратараа Улаан-Удын телестудида хүдэлнэн байна.

Мария Хахалова (табадахи зураг) буряад долоон жэлэй һургуули дүүргээд байхадаа, Москва ошохо командада абтаа һэн. Тэрэ Кабанскын районой Корсаково һуринда түрэһэн. Энэл һургуулида холын аян замда мордо... сагад Мария, Ана... завета гэгшэд суп... гараа.

Мария Уладаевна... һаа ерэһэн жэлдэ... Москвада Тимирязе... жэтэ хүдөө ажаһ... дүүргэһэн байна. Н... Улаан-Удэ... рия Уладаевна Моск... ВДНХ-да хүдэлэ...

Табяад оной сан... ряадай арадай пол... новай зохёоһон «Б... раа магтанабди» г... мүрнүүд мүнөөшье... ухаанһаамнай гар... рахашьегүй ха.

Ерэн табан үдэр... 6065 километр зай... Эхэ ороноойнгоо ниис... сква хото хүрэһэн п... гаднай парти, пра... үндэр хайра шагна... хэй, тоонто нютаг... ерээ бэлэй. Эдэнэ... «Хүндэлэлэй Тэмдэг... хэсоюзна староста... нин суглараг... альга ташалган дох... байгаа.

Үргэн Буряад... домог түүхэдэ ор... дай гушаад онуу... гаһан һайн һайхан... хаанагүй үргэнөөр... жэ, республикын н... дэ хурдан солбо... сагад, хубүүд о... Саашадаашье ало... жаггүй.

Б. ЦЫРЕ...

Редактор Р. Б. ГАР...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-78; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, — 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21. 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кыреп — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книж. ной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00380. Заказ № 55. Индекс 04609